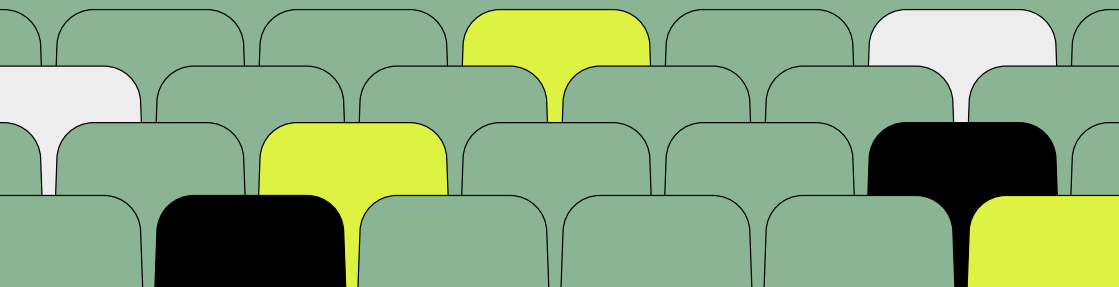

Kto tu jest, a kogo jeszcze nie ma?

*Raport z badań publiczności
(i niepubliczności) wrocławskich
scen teatralnych*

Kto tu jest, a kogo jeszcze nie ma?

*Raport z badań publiczności
(i niepubliczności) wrocławskich
scen teatralnych*

...a kogo ...czy ...nie ma?

- wymiana praktyk
i doświadczeń

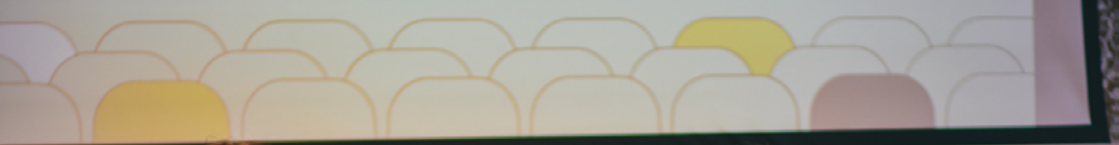
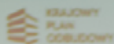
11.12

18:00-20:00

Barbara i online

rozmawiają:

Renata Ambrożak, Ewa Kaczmarek, Justyna Lipko-Konieczna,
Dorota Oczak-Stach, Przemysław Furdak

Spis treści

<i>Wstęp i wprowadzenie do badań</i>	6
<i>Podstawowe założenie i przebieg procesu badawczego</i>	9
<i>Osoby uczestniczące w badaniu</i>	10
Aktywny Wrocław	12
<i>W jaki sposób najczęściej spędzasz swój wolny czas?</i>	13
<i>Z jakiego rodzaju oferty kulturalnej najczęściej korzystasz?</i>	14
<i>Jak często korzystasz z którejś z zaznaczonych wcześniej części oferty kulturalnej?</i>	15
<i>Czy korzystasz z oferty kulturalnej (odpłatnej/nieodpłatnej) ...</i>	17
<i>Jakiego typu oferty brakuje w Twoim miejscu zamieszkania?</i>	17
<i>Z kim najczęściej uczestniczysz w wydarzeniach kulturalnych?</i>	19
<i>Skąd najczęściej czerpiesz informacje o ofercie kulturalnej?</i>	20
Widownia teatrów	21
<i>Czy byłaś/-eś w teatrze we Wrocławiu w ciągu ostatnich 12 miesięcy?</i>	21
<i>Jak często korzystasz z oferty teatralnej we Wrocławiu?</i>	22
<i>Na jakich spektaklach bywasz najczęściej?</i>	23
<i>Czym się kierujesz wybierając spektakl?</i>	24
<i>W jakim celu chodzisz do teatru?</i>	25
<i>Z oferty którego teatru/sceny korzystasz najczęściej?</i>	26

Spis treści

Dlaczego nie chodzę do teatru? Co innego interesuje mnie w teatrze?	27
Osoby uczestniczące w spektaklach i wydarzeniach teatralnych jesienią 2024 roku	30
<i>Teatry, które wzięły udział w badaniu</i>	31
<i>Wiek i płeć osób uczestniczących w spektaklach</i>	32
<i>Gdzie mieszkają?</i>	35
<i>Jakie jest wykształcenie osób odwiedzających teatry?</i>	37
<i>Jaka jest aktualna sytuacja zawodowa osób odwiedzających teatry?</i>	38
<i>Jak jest sytuacja materialna i społeczna widowni teatralnej?</i>	40
<i>Skąd widownia teatralna czerpie wiedzę o wydarzeniu?</i>	43
Perspektywa zespołów teatralnych	45
<i>Oferta i krajobraz</i>	46
<i>„Walka o widownię”</i>	48
Misja	49
Kogo jeszcze nie ma we wrocławskich teatrach?	51
<i>Najważniejsze ustalenia</i>	54
<i>Załącznik do raportu</i>	64

Wstęp i wprowadzenie do badań

O PROJEKCIE

Od końca września do końca grudnia 2024 roku jako Wrocławski Instytut Kultury we współpracy z Grupą Obserwatorium przeprowadziliśmy pierwsze we Wrocławiu badanie publiczności i niepubliczności lokalnych scen teatralnych (instytucjonalnych, prywatnych i niezależnych). Z inicjatywą zmierzania się z tym procesem na początku 2024 roku przyszli do nas dyrektorzy czterech wrocławskich instytucji – Wrocławskiego Teatru Współczesnego im. Marii i Edmunda Wiercińskich, Teatru Muzycznego Capitol, Wrocławskiego Teatru Lalek, Instytutu im. Jerzego Grotowskiego. Podjęliśmy to ciekawe badawcze wyzwanie, które od początku realizowaliśmy przy wsparciu merytorycznym i wykonawczym Grupy Obserwatorium.

Chcieliśmy dowiedzieć się więcej o obecnym stanie lokalnej sceny teatralnej. **Poznać preferencje wrocławskiej publiczności** – powody jej repertuarowych wyborów, ulubione teatry czy to instytucjonalne, czy niezależne, a także wybory kulturalne osób, które w teatralnych aktywnościach we Wrocławiu udziału nie biorą. Dowiedzieć się jaka jest tego przyczyna i czy możemy ten stan rzeczy zmienić przez sposób komunikacji czy budowanie relacji z odbiorcami i odbiorczyniami.

Żałowaliśmy również działania badawcze z 9-cio-oma wrocławskimi scenami. Zbieraliśmy dane zastane, czyli wszelkiego rodzaju przeprowadzane od 2022 roku badania czy statystyki, by w ra-

mach tzw. *desk research* dowiedzieć się więcej o specyfice każdego z podmiotów. Zaprosiliśmy pracowników i pracownice teatrów do wywiadów grupowych i indywidualnych. Na koniec projektu spotkaliśmy się na wspólnym wydarzeniu, podczas którego dyskutowaliśmy o wstępnych wynikach badań oraz zastanawialiśmy się nad ich użytecznością w dalszej pracy teatrów.

Mamy nadzieję, że te aktywności oraz zebrane w ich trakcie informacje – z jednej strony o praktykach wrocławskiej (ale i dolnośląskiej) publiczności uczestnictwa w kulturze (głównie teatralnej), a z drugiej – o instytucjonalnych i organizacyjnych strategiach promocji i komunikacji, systemach pracy z publicznością czy planach na przyszłość, zostaną wykorzystane w planowaniu nowych działań.

Wrocławski Instytut Kultury zrealizował projekt dzięki dofinansowaniu z Krajowego Planu Odbudowy. Partnerami działania były: Fundacja Obserwatorium oraz Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmunda Wiercińskich, Teatr Muzyczny Capitol, Wrocławski Teatr Lalek, Instytut im. Jerzego Grotowskiego, Teatr Polski w Podziemiu, Teatr Pantomimy im. Henryka Tomaszewskiego, Teatr Polski we Wrocławiu, Teatr Układ Formalny, Teatr Ad Spectatores.

Podstawowe założenia i przebieg procesu badawczego

Badanie, które zrealizowaliśmy pomiędzy wrześniem a grudniem 2024 roku, nie miało charakteru szczegółowej analizy widowni wrocławskich teatrów. Ograniczały nas czas i budżet projektu. Skupiliśmy się więc na tych wątkach, które mogą posłużyć w przyszłości do projektowania badań bardziej szczegółowych (zawierających więcej aspektów) i pogłębionych (obejmujących nie tylko opis, ale też próbę wyjaśnienia niektórych mechanizmów i decyzji).

Przedmiotem naszego zainteresowania było więc opisanie znaczenia teatru w praktykach czasu wolnego najbardziej aktywnych osób mieszkających we Wrocławiu, a także próba zidentyfikowania głównych grup już dziś korzystających z oferty miejskich teatrów, instytucji wojewódzkich, organizacji pozarządowych czy teatrów prywatnych.

Pierwsze zadanie realizowaliśmy podczas badania ankietowego (CAWI), skierowanego głównie do osób uczestniczących w dwutygodniowym głosowaniu na projekty Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego. Drugie zadanie to badanie sondażowe, towarzyszące spektakłom teatralnym, prowadzone przy pomocy ankiet papierowych do samodzielnego wypełnienia.

Ograniczenia obu tych narzędzi – także te mniej oczywiste, które ujawniły się podczas badania – staramy się szczegółowo opisać. Stanowią one także przyczynek do szerszej dyskusji o badaniu kultury we Wrocławiu i związanych z tym wyzwaniach metodologicznych (takich, jak choćby wygodny i odpowiadający praktyce społecznej podział geograficzny).

Badania ankietowe uzupełniliśmy wywiadami grupowymi oraz indywidualnymi z osobami reprezentującymi wybrane teatry, głównie przedstawicielami i przedstawicielkami dyrekcji oraz działów komunikacji czy promocji oraz obsługi widowni.

**Michał Bargielski, Karol Wittels,
Grupa Obserwatorium**

Rysunek 1. Przebieg procesu badawczego. Źródło: opracowanie własne. Michał Bargielski, Karol Wittels, Grupa Obserwatorium

Osoby uczestniczące w badaniu

W badaniach ankietowych, stanowiących podstawę tego raportu, wzięło udział odpowiednio:

- 1212 aktywnych osób mieszkających we Wrocławiu i głosujących we Wrocławskim Budżecie Obywatelskim oraz odbiorców i odbiorczyń w internetowym kwestionariuszu ankiety (CAWI); 1212 aktywnych osób mieszkających we Wrocławiu i głosujących we Wrocławskim Budżecie Obywatelskim oraz odbiorców i odbiorczyń reklamy kwestionariusza w social mediach

Badanie przeprowadziliśmy metodą ankiety internetowej – dystrybuowanej dzięki internetowej reklamie na social mediach (portale Facebook i Instagram) Wrocławskiego Instytutu Kultury oraz dołączonej do głosownia na projekty we Wrocławskim Budżecie Obywatelskim. Ankiety rozsyłałismy także w newsletterze Wrocławskiego Instytutu Kultury oraz części z dziewięciu teatrów biorących udział w badaniu. Kwestionariusz obejmował część skierowaną do wszystkich odpowiadających, a także moduł pogłębiający kwestie aktywności kulturalnej wśród osób, które zadeklarowały, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy odwiedziły któryś z wrocławskich teatrów.

- w samodzielnie wypełnianych ankietach papierowych w teatrach (tzw. „wydzierankach”): 2356 osób

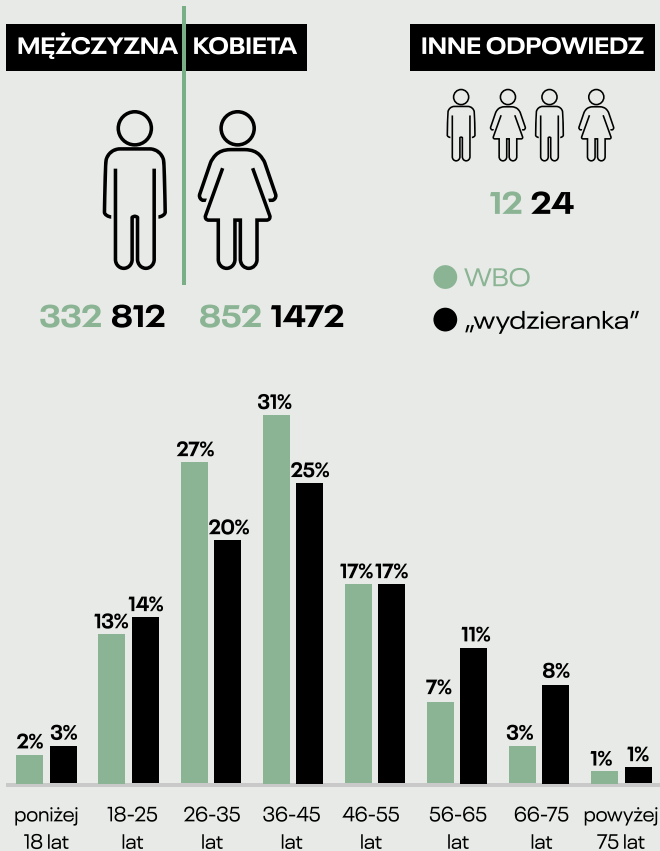
Było to proste badanie: zespoły obsługi widowni rozdawały osobom uczestniczącym w spektaklach papierowe ankiety (załączone do raportu), które na brzegach kart miały wypisane odpowiedzi na podstawowe pytania demograficzne, status społeczny i ekonomiczny, oraz praktyki teatralne. Właściwą odpowiedź należało przedrzeć. W badaniu zidentyfikowaliśmy trzy trudności:

- ze względu na liczbę pytań i format graficzny, dla części widowni o słabszym wzroku druk mógł być zbyt mały, co powodowało mniejszy zwrot,
- grupy zorganizowane mniej chętnie odpowiadały na ankietę,
- część osób deklarowała, że wzięła już udział, błędnie identyfikując badanie jako tożsame z ankietą CAWI.

Wzór ankiety znajduje się w części z załącznikami.

Podstawową charakterystykę pod względem wieku i płci prezentujemy dalej, natomiast w tym miejscu chcemy nadmienić, że w obu badaniach ankietowych dominowały odpowiedzi udzielane przez kobiety. Najliczniejszymi grupami wiekowymi w obu zbiorach były osoby reprezentujące zakresy wiekowe 26-35 oraz 36-45 lat. Różnicę pomiędzy badanymi grupami stanowił fakt, że w badaniu sondażowym (ankiecie „wydzierance”) realizowanym bezpośrednio po spektaklach, nieco częściej brały udział osoby powyżej 56 roku życia. W badaniu internetowym dominacja osób w wieku produkcyjnym z wymienionych przedziałów, była wyraźniejsza. W przypadku tego badania gwałtowniej malał także odsetek osób w starszych grupach wiekowych.

Wykres 1. Osoby biorące udział w badaniach ankietowych. Kolorem zielonym oznaczone są osoby biorące udział w ankiecie CAWI, kolorem czarnym zaś osoby odpowiadające w ankiecie towarzyszącej wybranym spektaklom. Źródło: opracowanie własne.

Aktywny Wrocław

Jednym z podstawowych założeń ankiety internetowej, było przyjrzenie się praktykom kulturalnym (a przede wszystkim teatralnym), najbardziej aktywnych osób mieszkających we Wrocławiu. Jako możliwą do zbadania grupę o takim profilu, uznaliśmy przede wszystkim osoby uczestniczące w głosowaniu na projekty Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego¹. Decyzja ta, chociaż była dużym uproszczeniem, przyniosła ciekawy obraz aktualnej (oraz potencjalnej) widowni, która może trafić do teatrów. **Podstawowe intuicje, którymi dzielili się osoby pracujące w teatrach, biorące udział w jakościowej części badania, znalazły potwierdzenie w wynikach internetowego badania ankietowego:**

- teatr nie jest pierwszym wyborem spośród form spędzania czasu wolnego, ale nie jest też aktywnością zapomnianą (i pomijaną),
- wizyta w teatrze jest w przeważającej większości doświadczeniem „wspólnym” – chodzi się do niego z rodziną, znajomymi etc.,
- jedyną tradycyjną formą dowiadywania się o wydarzeniach kulturalnych, która nadal jest skuteczna, jest informacja „szeptana”, przekazywana przez znajomych,
- pozostałe tradycyjne formy promocji (np. recenzje w prasie, plakaty oraz ulotki) ustąpiły social mediom i stronom internetowym instytucji.

Zaskoczył nas jednak rozkład odpowiedzi na pytanie o formy spędzania czasu wolnego.

---

1. Por. <https://www.wroclaw.pl/rozmaowia/wroclawski-budzet-obywatelski> [dostęp z dnia 22.11.2024 r.]

W jaki sposób najczęściej spędzasz swój wolny czas?

Nieoczekiwanymi wynikami okazały się odpowiedzi udzielone przez aktywną grupę mieszkanki i mieszkańców, na pytanie o formy spędzania czasu wolnego. Niemal połowa (46%) wskazała na różne formy czytelnictwa. W proponowanych odpowiedziach na pytania ankietowe zostały one połączone (bez rozróżniania formy papierowej i elektronicznej).

Wykres 2. Formy spędzania czasu wolnego deklarowane przez osoby uczestniczące w badaniu CAWI.
Źródło: opracowanie własne.

W jaki sposób najczęściej spędzasz swój wolny czas?

n=1212

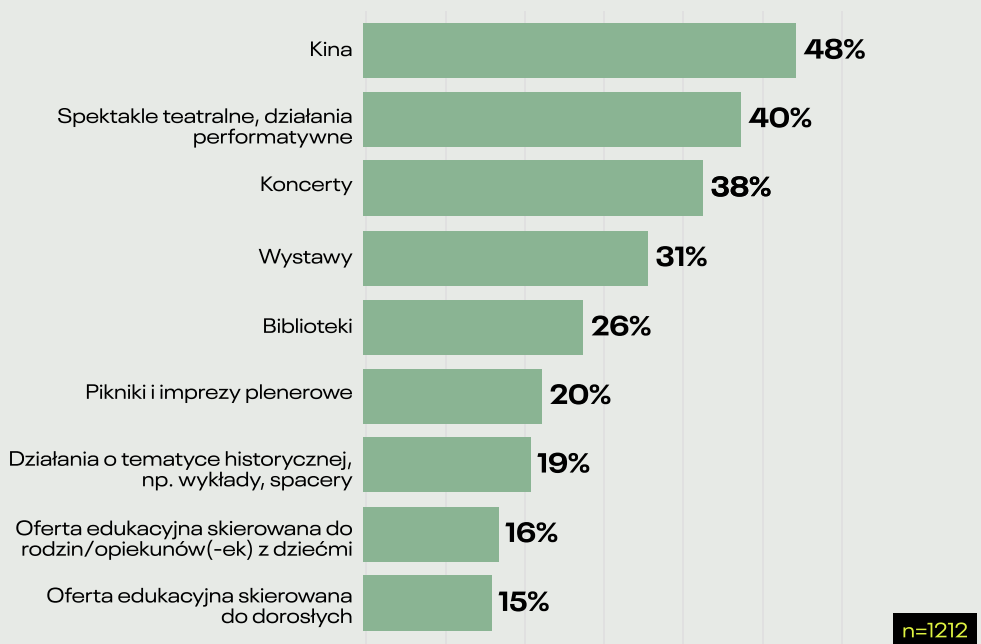
Z jakiego rodzaju oferty kulturalnej najczęściej korzystasz?

Nie zaskoczyły nas także najliczniejsze odpowiedzi dotyczące aktywności kulturalnych: pod tym względem wśród aktywnych mieszkańców i mieszkanki dominowało kino (40%), natomiast kategoria połączonych działań performatywnych oraz spektakli teatralnych wskazana została przez grupę mniejszą zaledwie o 2 punkty procentowe (38%).

Najmniej liczne odpowiedzi dotyczyły różnych form zawierających się w ofercie edukacyjnej, skierowanej do dzieci, jak i bezpośrednio do dorosłych.

Wykres 3. Formy aktywności kulturalnej deklarowane przez osoby uczestniczące w badaniu CAWI.
Źródło: opracowanie własne.

Z jakiego rodzaju oferty kulturalnej najczęściej korzystasz?

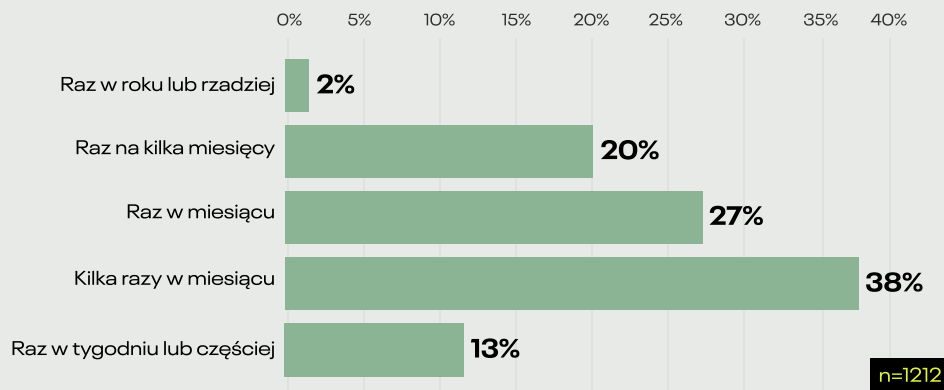
Jak często korzystasz z którejś z zaznaczonych wcześniej części oferty kulturalnej?

Częstotliwość sięgania po ofertę kulturalną w tej grupie badanych osób można uznać za znaczną. Co dziesiąta osoba korzysta z oferty przynajmniej raz w tygodniu, a łączny odsetek osób, które korzystają przynajmniej raz w miesiącu (kategorie: raz w miesiącu, kilka razy w miesiącu i przynajmniej raz w tygodniu) to 78% odpowiadających.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że odpowiedzi udzielały najaktywniejsze osoby w mieście, przynajmniej 22% z nich stanowi potencjalną grupę, którą należy aktywizować w sferze uczestnictwa w ofercie kulturalnej (łącznie odpowiedzi: raz na kilka miesięcy i rzadziej).

Wykres 4. Częstotliwość podejmowania aktywności kulturalnej deklarowana przez osoby uczestniczące w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

Jak często korzystasz z którejś części oferty kulturalnej?

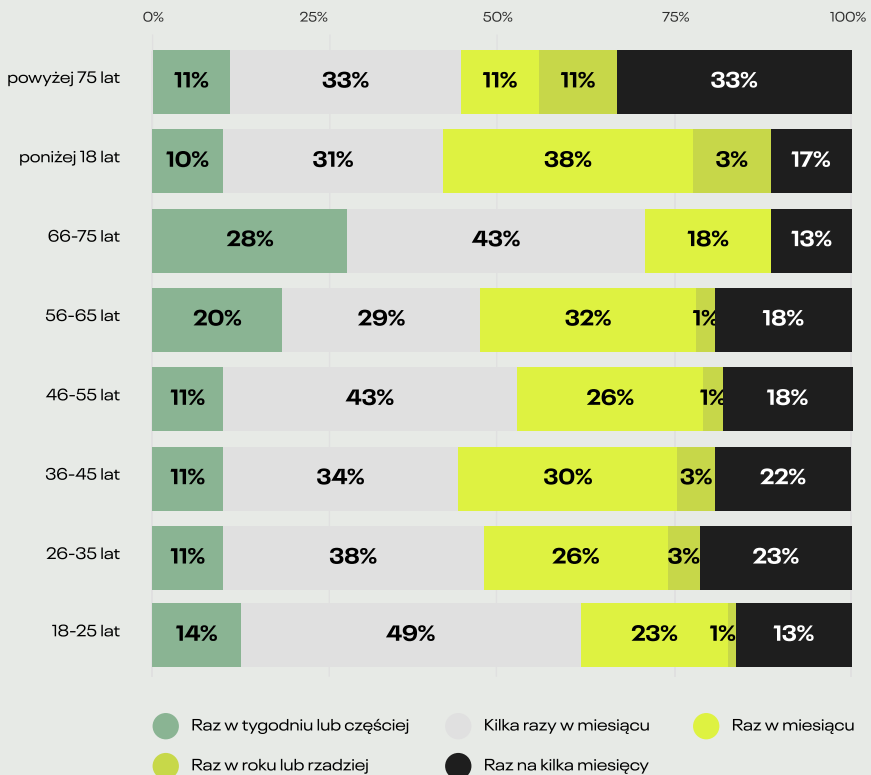

Ciekawie wygląda także rozkład tych odpowiedzi zestawiony z wiekiem odpowiadających. Okazuje się, że najaktywniejszymi grupami wiekowymi pozostają:

- dorosła młodzież w wieku licealnym oraz studenckim (w grupie 18-25 lat, korzystający przynajmniej kilka razy w miesiącu stanowią 63% odpowiadających),
- młodszy seniorzy i seniorki – czyli osoby w wieku 66-75 lat, wśród których odpowiedzi od osób najaktywniejszych (przynajmniej kilka razy w miesiącu) stanowią 70%. Także w tej grupie najniższy był odsetek odpowiedzi wskazujących na sporadyczne uczestnictwo (raz na kilka miesięcy lub rzadziej).

Wykres 5. Częstotliwość aktywności kulturalnej deklarowane przez osoby uczestniczące w badaniu CAWI z podziałem na grupy wiekowe.
Źródło: opracowanie własne.

Jak często korzystasz z którejś części oferty kulturalnej?

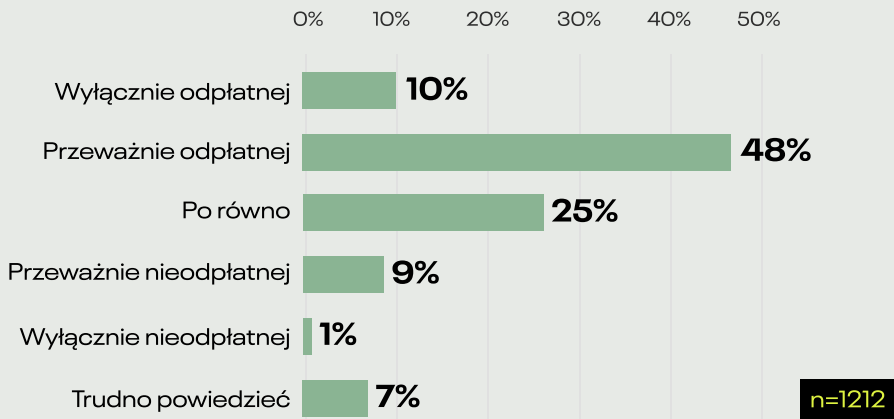

Czy korzystasz z oferty kulturalnej (odpłatnej/nieodpłatnej)?

Wśród osób badanych dominuje korzystanie z odpłatnej oferty kulturalnej – przewaga form odpłatnych to udział 58% odpowiadających. Co czwarta osoba wskazała na równowagę pomiędzy formami odpłatnymi, a nieodpłatnymi. Zaledwie 1% odpowiadających deklaroowało wykorzystanie jedynie nieodpłatnych form uczestnictwa.

Wykres 6. Deklarowane preferencje dotyczące korzystania z odpłatnej i nieodpłatnej oferty kulturalnej w mieście przez osoby biorące udział w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

Czy korzystasz z oferty kulturalnej...

Jakiego typu oferty brakuje w Twoim miejscu zamieszkania?

29% odpowiadających aktywnych osób deklaroowało, że niczego nie brakuje w dostępnej dla nich ofercie kulturalnej. Nieznacznie mniejsza część z odpowiadających (26%) wskazała na niedostatek oferty edukacyjnej dla dorosłych, co kontrastuje ze wskazanym w niskim odsetku brakiem oferty dla dzieci (9% odpowiedzi).

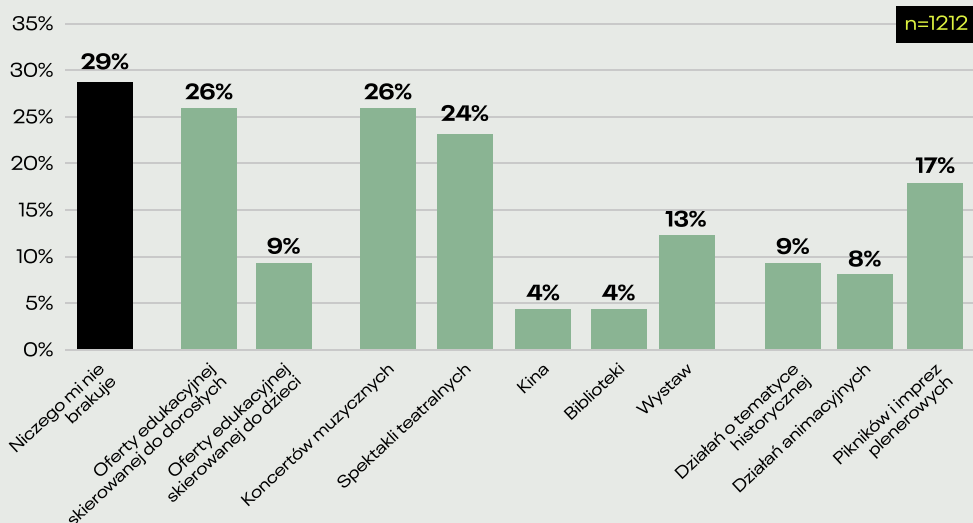
Stosunkowo wysoki odsetek – co czwarta osoba – wskazuje na niedostatki w ofercie teatralnej i muzycznej. Co dziesiąta osoba (10%) zaś wskazała na niedostateczną liczbę wystaw.

Rzadziej wskazywano odpowiedzi dotyczące braków w ofercie plenerowej, jednak wyraźna jest tu także różnica pomiędzy działaniami animacyjnymi i historycznymi (8-9%), a piknikami i imprezami plenerowymi (17%).

Wykres 7. Opinie o brakujących elementach oferty kulturalnej w miejscu zamieszkania osób biorących udział w badaniu CAWI.
Źródło: opracowanie własne.

Jakiego typu oferty brakuje w Twoim miejscu zamieszkania?

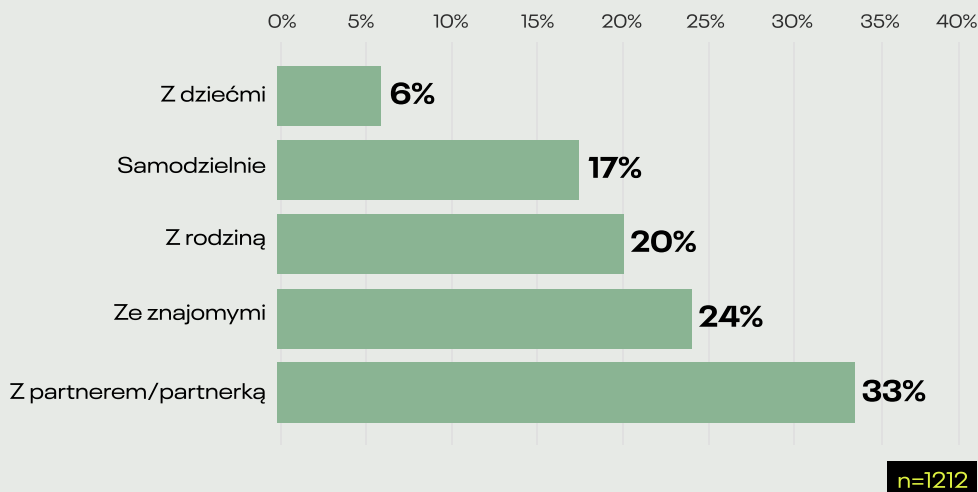
Z kim najczęściej uczestniczysz w wydarzeniach kulturalnych?

Istotnym elementem uczestnictwa w kulturze jest wymiar relacji, jakie buduje się wraz z nim. Dla osób, które korzystają z oferty kulturalnej oznacza to przede wszystkim uczestnictwo wraz z osobą partnerską. Dla ¼ to znajomi są najczęstszym towarzystwem. Podobny odsetek odpowiedzi dotyczył rodziny – przy czym 20% osób udzieliło odpowiedzi generalnej „z rodziną”, a 6% bardziej konkretnej „z dziećmi”, co sugeruje, że motywacja do uczestnictwa wynikała raczej z chęci/konieczności zapewnienia dostępu do kultury najmłodszym, a w mniejszym stopniu z osobistej potrzeby odpowiadających.

17% odpowiadających korzysta z oferty kulturalnej samodzielnie.

Wykres 8. Najczęstsza forma towarzyska udziału w wydarzeniach kulturalnych, deklarowana przez osoby biorące udział w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

Z kim najczęściej uczestniczysz w wydarzeniach kulturalnych?

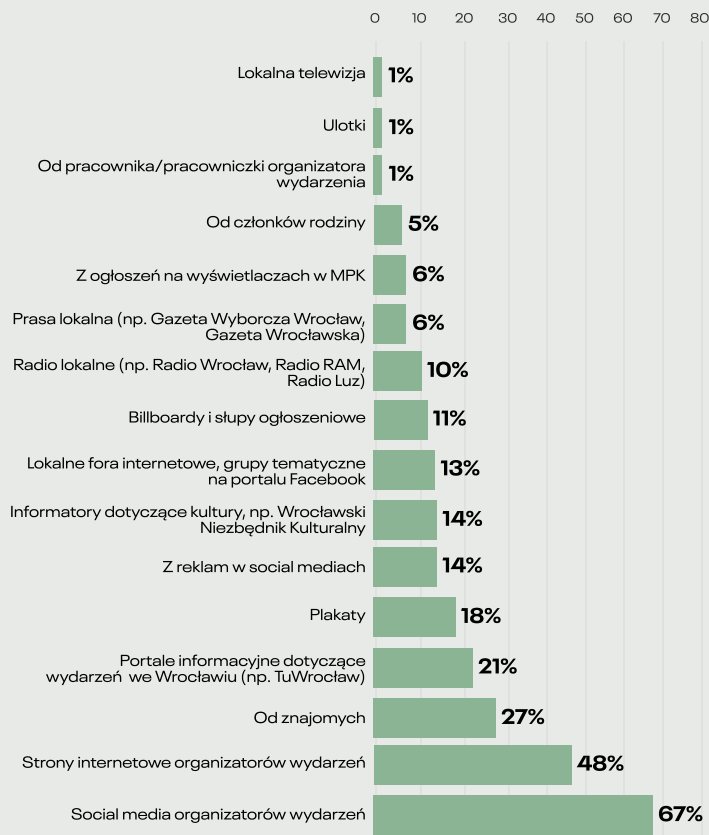

Skąd najczęściej czerpiesz informacje o ofercie kulturalnej?

Najpowszechniejszym źródłem informacji o ofercie kulturalnej pozostają media społecznościowe organizatorów. Nie mamy tu jednak danych, na ile są to źródła organicznie wyświetlane ze stron podmiotów budujących ofertę kulturalną, a na ile rozpowszechniane dalej przez znajomych lub inne obserwowane osoby. Znaczącym źródłem pozostają strony internetowe organizatorów (niemal połowa odpowiadających wskazuje właśnie na nie).

Wykres 9. Wykorzystywane źródła informacji o ofercie kulturalnej, deklarowane przez osoby biorące udział w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

Skąd najczęściej czerpiesz informacje o ofercie kulturalnej?

Widownia teatrów

Widownię teatrów zbadaliśmy na dwa sposoby:

- pośrednio, w ankiecie internetowej skierowanej do najbardziej aktywnych osób mieszkających we Wrocławiu,
- bezpośrednio, rozdając proste ankiety papierowe podczas spektakli w teatrach będących samorządowymi instytucjami kultury.

Badanie pośrednie dostarczyło nam bardziej złożonych odpowiedzi o motywacjach, formach uczestnictwa i preferencjach widowni. W badaniu bezpośrednim ograniczyliśmy się do podstawowych danych socjo-demograficznych oraz opisu praktyki uczestnictwa.

Czy byłaś(-eś) w teatrze we Wrocławiu w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Przede wszystkim zależało nam na określeniu, ile osób spośród „aktywnych” uczestniczących w badaniu CAWI, wybiera w swoich praktykach kulturalnych uczestnictwo w życiu teatralnym. Była to większość spośród 1212 odpowiadających osób (86%).

Diagram 1. Udział osób uczestniczących i nieuczestniczących w życiu teatralnym Wrocławia, w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

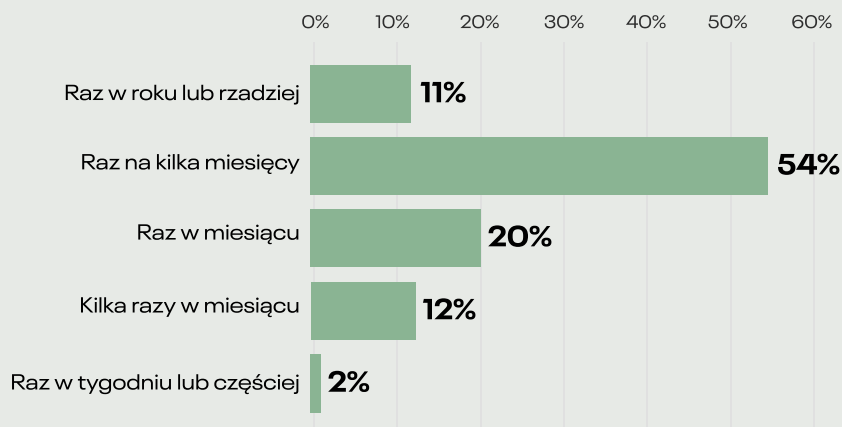

Jak często korzystasz z oferty teatralnej we Wrocławiu?

Ponad połowa osób, które chodzą do teatru, robi to raz na kilka miesięcy. To osoby regularnie chodzące do teatrów – przynajmniej raz lub kilka razy w miesiącu. 2% odpowiadających to „widownia zaangażowana”, która nie wyobraża sobie tygodnia bez wizyty w teatrze.

Wykres 10. Częstotliwość korzystania z oferty kulturalnej przez osoby deklarujące udział w życiu teatralnym miasta, biorące udział w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

Jak często korzystasz z oferty teatralnej we Wrocławiu?

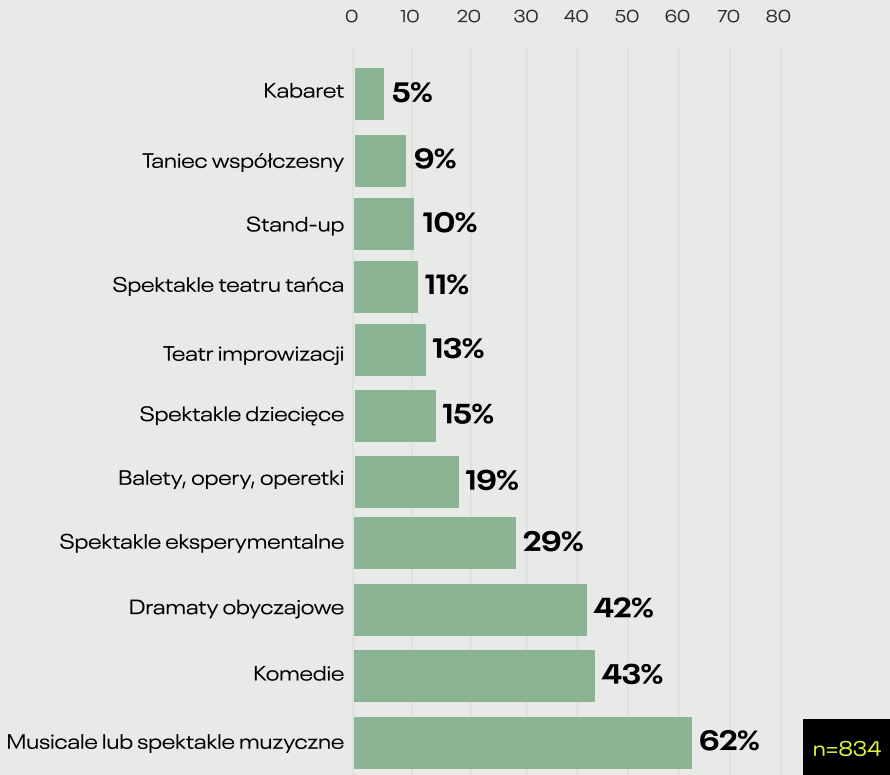

Na jakich spektaklach bywasz najczęściej?

Najczęściej wskazywaną przez osoby, które określiły się jako aktywne teatralnie, formą teatralną, są spektakle muzyczne. Wynika to także ze specyfiki wrocławskiego życia teatralnego, w którym wiodącą instytucją pod względem przyciągania widzów pozostaje Teatr Muzyczny Capitol. „Na podium” wśród najczęściej wskazywanych odpowiedzi znalazły się także komedie (43% wskazań) oraz o 1 punkt procentowy rzadziej wybierane dramaty obyczajowe.

Wykres 11. Rodzaj wydarzeń teatralnych, preferowanych przez osoby deklarujące udział w życiu teatralnym miasta, biorące udział w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

Na jakich spektaklach bywasz najczęściej?

Czym się kierujesz wybierając spektakl?

Najważniejszymi czynnikami, jakimi kierowały się osoby odpowiadające przy wyborze spektaklu pozostają rodzaj sztuki oraz tematyka spektaklu. Najmniej istotne są: osoba kierująca teatrem, wyposażenie teatrów, dodatkowa oferta kulturalna, a także odległość od teatru. Istotnymi czynnikami branymi pod uwagę podczas wyboru pozostają opinia znajomych oraz cena biletu.

Tabela 1. Argumenty wspierające decyzję o wyborze danego wydania teatralnego, wskazane przez osoby deklarujące udział w życiu teatralnym miasta, biorące udział w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

Czym się kierujesz wybierając spektakl?

	Nie ma znaczenia	Biorę pod uwagę	Bardzo ważne
Rodzaj sztuki (komedia/dramat ...)	8.5%	33.8%	51.7%
Recenzje	23.3%	54.1%	12.2%
Opinia znajomych	23%	56.7%	20%
Osoba reżyserująca spektakl	49.3%	35%	15.7%
Osoby grające w spektaklu	32.4%	47.1%	20.5%
Osoba kierująca teatrem	69.9%	23.1%	7%
Tematyka spektaklu	4.9%	38.4%	56.7%
Miejsce, w którym grany jest spektakl	20.7%	50.7%	28.5%
Sztuka należąca do kanonu	65.9%	29.3%	4.8%
Wyposażenie/udogodnienia/wygoda	68.9%	27.6%	4%
Odległość od teatru	59.4%	32.4%	8.3%
Cena biletu	24%	54%	22.1%
Dodatkowa oferta kulturalna	67.5%	28.9%	3.6%

W jakim celu chodzisz do teatru?

Dla odpowiadających najważniejszym celem wizyty w teatrze pozostaje przyjemność (łącznie odsetek odpowiedzi „tak” i „raczej tak”, wynoszący 94%), a także inne indywidualne odczucia: rozrywka, względy estetyczne i obcowanie z kulturą.

Tabela 2. Znaczenie poszczególnych argumentów w procesie podejmowania decyzji o pójściu do teatru, wskazane przez osoby deklarujące udział w życiu teatralnym miasta, biorące udział w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

W jakim celu chodzisz do teatru?

	Zdecydowanie nie	Raczej nie	Nie wiem/trudno powiedzieć	Raczej tak	Zdecydowanie tak
Dla przyjemności	1%	2%	2%	20%	74%
Dla rozrywki	2%	5%	9%	29%	55%
Odpocząć, oderwać się	3%	6%	9%	36%	47%
Poznawać sztukę współczesną	7%	12%	13%	30%	38%
Obcować z kulturą	3%	5%	5%	32%	55%
Ze względów estetycznych (dobra muzyka, aktorstwo, scenografia itp.)	3%	3%	6%	33%	54%
Żeby coś poczuć	5%	8%	16%	30%	41%
Ze względów towarzyskich	14%	20%	19%	32%	14%
Z dziećmi	58%	14%	8%	11%	10%
Dostają bilety	52%	22%	11%	11%	4%

n=834

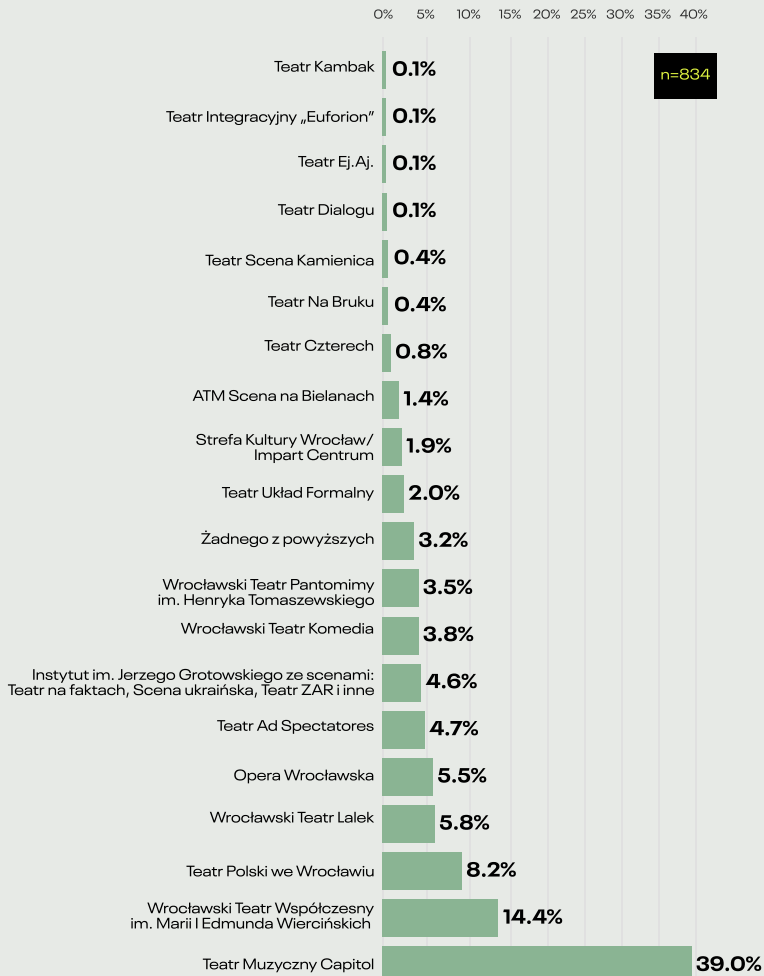
Z oferty którego teatru/sceny korzystasz najczęściej?

Najpopularniejszym miejscem wśród odpowiadających był Teatr Muzyczny Capitol. Drugą z wyróżniających się scen był zaś Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmunda Wiercińskich. Pozostałe teatry były wskazywane rzadziej.

Wykres 12 Teatry do których najczęściej uczęszczają osoby biorące udział w badaniu CAWI.

Źródło: opracowanie własne.

Z oferty którego teatru/sceny korzystam najczęściej?

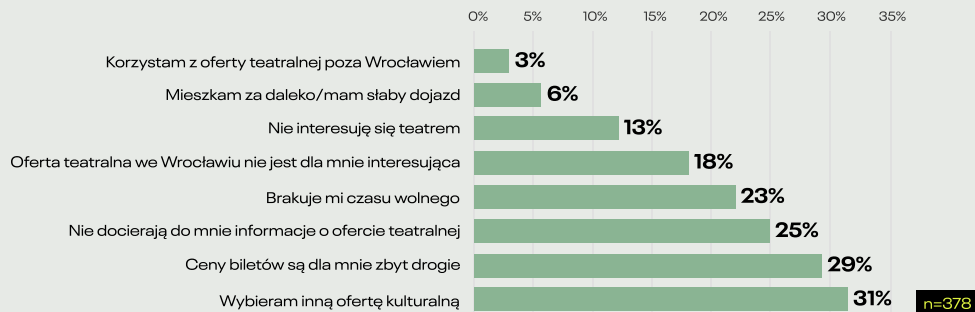

Dlaczego nie chodzę do teatru? Co innego interesuje mnie w teatrze?

Wśród osób niechodzących do teatru, ale aktywnych w obszarze kultury, najczęściej wybrało inną niż teatr formę aktywności kulturalnej. To aż 31% badanych w ankiecie CAWI. Dla 29% istotnym czynnikiem była cena biletów, a ¼ odpowiadających (nieobecnych w teatrze od 12 miesięcy) wskazywała na brak odpowiednich informacji. Dla niemal co piątego z odpowiadających-niechodzących, deklarowaną przyczyną był brak odpowiedniej oferty. Zaledwie 13% odpowiadających w tej kategorii wskazało wprost, że nie interesuje się teatrem.

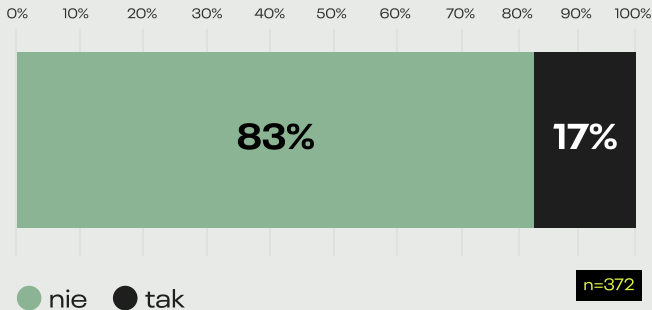
Wykres 13. Powody niekorzystania z oferty kulturalnej we Wrocławiu wskazane przez osoby biorące udział w badaniu CAWI.
Źródło: opracowanie własne.

Dlaczego nie korzystasz z oferty scen teatralnych we Wrocławiu?

17% osób, które nie były w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy na spektaklu, pomimo to odwiedziło teatr, aby skorzystać z innej, dostępnej w nim oferty.

Czy skorzystasz z innej niż spektakle oferty teatrów we Wrocławiu?

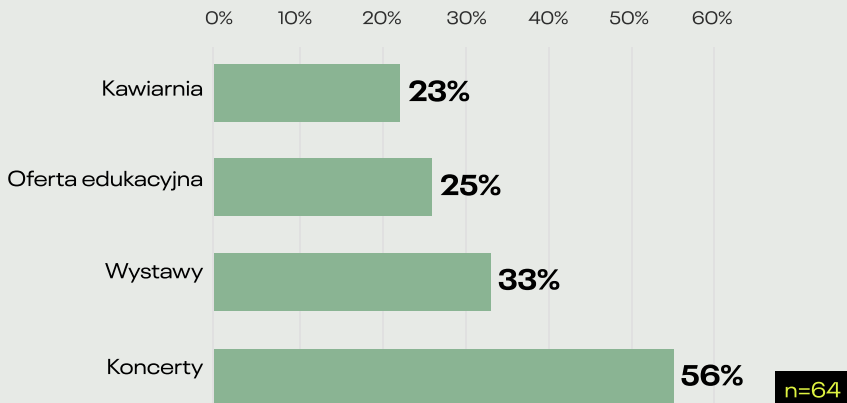

Wykres 14. Deklaracja korzystania z innych niż spektakle ofert wrocławskich teatrów, wśród osób biorących udział w badaniu CAWI.
Źródło: opracowanie własne.

Osoby niegospodzące na spektaklu, ale obecne w teatrze, odwiedziły go przede wszystkim ze względu na wydarzenia muzyczne: koncerty to 56% odpowiedzi. 1/3 odpowiadających wskazała na wystawy. Co czwarta osoba odpowiadająca na to pytanie przyznała, że skorzystała z oferty edukacyjnej. Dla 23% przyczyną odwiedzin w teatrze była wizyta w kawiarni.

Wykres 15. Inne oferty teatrów wybierane przez osoby odpowiadające w badaniu CAWI.
Źródło: opracowanie własne.

Z jakich elementów oferty teatrów zdarza Ci się skorzystać?

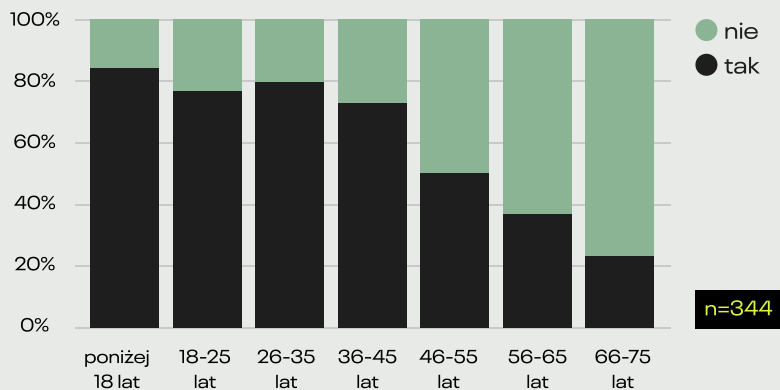

Ostatnim elementem identyfikującym grupę osób, które nie były w teatrze, jest korzystanie z innej oferty teatralnej – poza scenicznymi deskami. W formach „zdalnych” brało udział aż 31% z nich. Widoczne jest jednak zróżnicowanie tej praktyki wraz z wiekiem. Dla osób powyżej 36 roku życia, które w teatrze nie były w ostatnim czasie, formy: on-line, radiowe lub telewizyjne stanowią pewną alternatywę. Im wyższy wiek osób odpowiadających, tym odsetek wykorzystujących taką formę obcowania z teatrem wzrastał. W przypadku osób powyżej 75 roku życia odsetek odpowiadających był bardzo niski, pomięto go na wykresie.

Wykres 16. Deklarowane inne formy korzystania z oferty teatralnej (radio/telewizja/internet) z podziałem na grupy wiekowe, wśród osób biorących udział w badaniu CAWI. Źródło: opracowanie własne.

Czy oglądasz spektakle Teatru Telewizji/słuchasz Teatru Polskiego Radia lub sięgasz po inne formy teatralne dostępne w telewizji/radiu/internecie?

Osoby uczestniczące w spektaklach i wydarzeniach teatralnych jesienią 2024 roku

Badanie sondażowe wśród publiczności realizowane było pomiędzy 16 października a 16 listopada 2024 roku w siedmiu wrocławskich teatrach. Ankietę z polami do zaznaczenia odpowiedzi przez przedarcie karty we właściwym miejscu otrzymywały od obsługi widowni osoby uczestniczące w wydarzeniach teatralnych. Udzielenie odpowiedzi nie było obowiązkowe, a praktyka rozdawania kart różniła się w poszczególnych teatrach (od aktywnego namawiania widowni, do umożliwienia udziału w badaniu). Więcej o trudnościach i ograniczeniach tej metody można znaleźć w części metodologicznej. Wzór ankiety znajduje się w części końcowej, z załącznikami.

W tym rozdziale prezentujemy wyniki ankiet skierowanych do publiczności, a także podsumowanie zebranych w ten sposób danych. To obraz widowni jesienią 2024 roku. Może stanowić punkt wyjścia do badań o istotnym statystycznie charakterze oraz większego badania osób, których „nie ma w teatrze”.

Teatry, które wzięły udział w badaniu

Najwięcej odpowiedzi zebrano w Teatrze Muzycznym Capitol. Nie było to zaskoczeniem w świetle informacji uzupełniających, które zebraliśmy w jakościowej części badania. Wskazaliśmy wówczas na liczną widownię tego teatru, wynikającą z popularności spektakli muzycznych, jak również potencjału samego obiektu (sala z dużą liczbą miejsc). Istotny wpływ na liczbę zebranych odpowiedzi miała także determinacja zespołu obsługi widowni. Na przykład w Teatrze Ad Spectatores, podczas takiej samej liczby wydarzeń jak w Capitolu, zebrano proporcjonalnie więcej odpowiedzi jak na scenę prywatną o niewielkiej widowni.

Warto zwrócić uwagę także na różnice w charakterze oferty programowej instytucji oraz organizacji. Szczególnie w zakresie liczby tytułów i liczby wydarzeń, podczas których zbierano informacje. Zasugerowaliśmy teatrom wstępną listę wydarzeń (z uwzględnieniem premier, tytułów granych po raz ostatni czy wznowień), jednak ostatecznie od dobrej woli i możliwości organizacyjnych zespołów zależało, podczas których (i na ilu) spektakli ankietowano publiczność. Można też zauważyć mniejszą i większą, w zależności od miejsca, skłonność osób odwiedzających poszczególne sceny do brania udziału w badaniu. Podkreślamy ponownie, że dane te nie mają istotnego statystycznie charakteru, jednak różnice te powinny zostać uwzględnione w przyszłości, przy projektowaniu dalszych badań.

Tabela 3. Liczba zebranych odpowiedzi oraz liczba wydarzeń, podczas których prowadzono badanie ankietowe.

Źródło: opracowanie własne.

	Liczba odpowiedzi	Procent odpowiedzi	Liczba spektakli, podczas których zbierano ankietę	Liczba tytułów wydarzeń/spektakli, podczas których zbierano ankietę
Teatr Muzyczny Capitol	657	27.9%	8	6
Teatr Ad Spectatores	419	17.8%	8	4
Teatr Polski w Podziemiu	318	13.5%	6	2
Wrocławski Teatr Lalek	284	12.0%	5	4
Instytut im. Jerzego Grotowskiego	274	11.6%	9	8
Teatr Polski	228	9.7%	7	6
Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmunda Wiercińskich	177	7.5%	11	7
łącznie	2357	100%	54	37

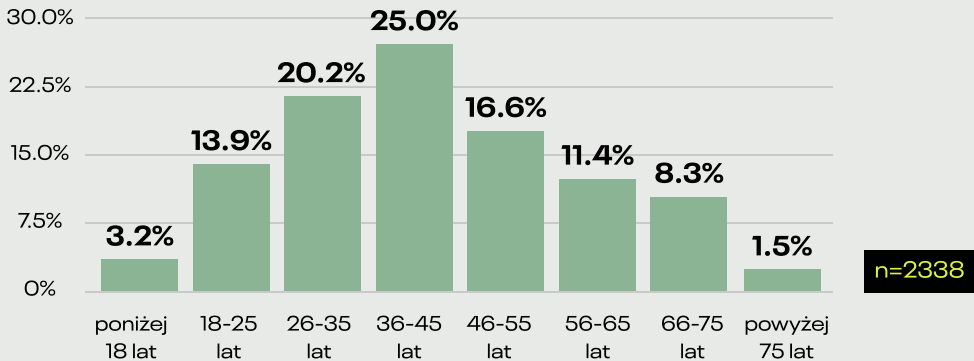
Wyniki prezentujemy jako odpowiedzi na podstawowe pytania, wskazując ogólny rozkład odpowiedzi. W części pytań prezentujemy także dane w rozbiciu na odpowiedzi widowni poszczególnych teatrów. W przypadku pytania o wykształcenie zaprezentowano także procentowy rozkład danych dla wszystkich badanych z podziałem na teatry.

Wiek i płeć osób uczestniczących w spektaklach

Ponad połowa osób biorących udział w badaniu (61,8%) to osoby w okresie najwyższej aktywności zawodowej, pomiędzy 26 a 55 rokiem życia. Ten ogólny rozkład odpowiada charakterystyce populacji miasta (por. rozdział „Kogo jeszcze nie ma we wrocławskich teatrach?”). Warto jednak podkreślić, że badana populacja obejmowała także osoby mieszkające poza Wrocławiem.

Wykres 17. Wiek osób, które wzięły udział w badaniu sondażowym.
Źródło: opracowanie własne.

Widownia w podziale na grupy wiekowe

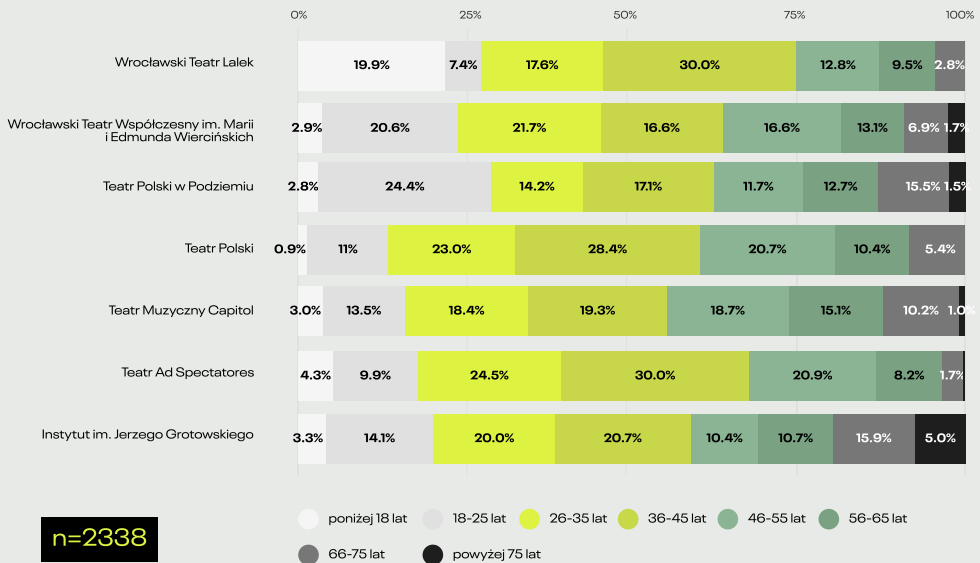
Pomimo, że na rozkład odpowiedzi w poszczególnych teatrach miał z pewnością wpływ sam proces zbierania danych, warto zaznaczyć kilka tendencji uwidaczniających się przy analizie wyników dla poszczególnych scen. Zespół Instytutu im. Jerzego Grotowskiego zebrał najwięcej odpowiedzi wśród widowni w starszym wieku – co piąta odpowiadająca osoba miała powyżej 65 lat. Najwięcej młodych osób odpowiedziało

natomiast w Teatrze Polskim w Podziemiu (27,2% odpowiadających miało mniej niż 26 lat). Nieznacznie mniej młodej widowni odpowiadało we Wrocławskim Teatrze Współczesnym im. Marii i Edmunda Wiercińskich, w którym także istotną grupą wydają się „młodzi dorośli” pomiędzy 26 a 34 rokiem życia. „Millenialsi” najliczniej zaś odpowiadali w Teatrze Polskim we Wrocławiu oraz w Teatrze Ad Spectatores. Instytucją, w której poszczególne grupy wiekowe reprezentowane są po równo jest Teatr Muzyczny Capitol.

Wykres 18. Wiek osób, które wzięły udział w badaniu sondażowym z podziałem na teatry.

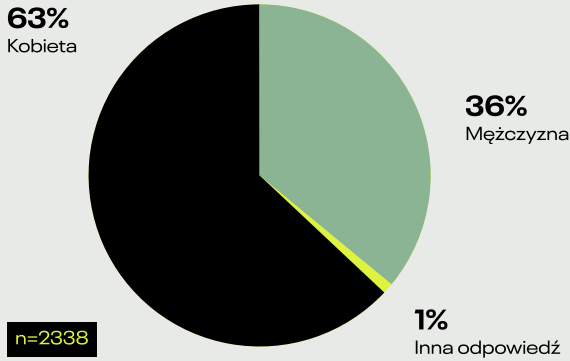
Źródło: opracowanie własne.

Widownia uczestnicząca w badaniu według wieku i teatrów

Wśród osób, które odpowiedziały na to pytanie dominowały kobiety, stanowiąc 63% ogółu odpowiedzi. 36% osób to mężczyźni, a 1% odpowiadających zadeklarowało inną odpowiedź. W badaniu daliśmy możliwość wyboru opcji niebinarnej lub świadomego pozostawienia pytania o tożsamość płciową bez odpowiedzi.

Osoby uczestniczące w badaniu

Wykres 19. Tożsamość płciowa osób, które wzięły udział w badaniu sondażowym.

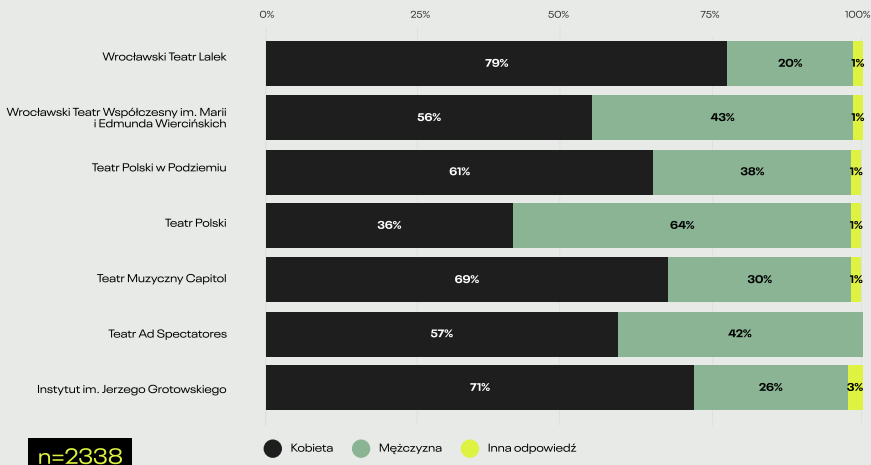
Źródło: opracowanie własne.

Analizując odpowiedzi dotyczące tożsamości płciowej w przypadku poszczególnych teatrów, warto zauważyć kilka kwestii. Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmunda Wiercińskich, a także Teatr Ad Spectatores są najbliższe równowadze odpowiadających na pytania. W Teatrze Polskim, jako jedynym, to odpowiadający mężczyźni (wyraźnie) przeważali nad kobietami. Najwyższy odsetek osób określających się poza binarnym podziałem tożsamości, wzięły udział w badaniu w Instytucie im. Jerzego Grotowskiego. Wrocławski Teatr Lalek był natomiast niewątpliwym liderem w zbieraniu odpowiedzi od kobiet.

Wykres 20. Tożsamość płciowa osób, które wzięły udział w badaniu sondażowym, z podziałem na teatry.

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiadające kobiety i mężczyźni z podziałem na teatry

Widoczne powyżej podziały wydają się istotne do dalszej analizy etnograficznej, która powinna pozwolić na bardziej szczegółowe odpowiedzi dotyczące komunikacji i ewentualnego kierunku docierania do poszczególnych grup nieuczestniczących jeszcze w życiu teatralnym miasta.

Gdzie mieszkają?

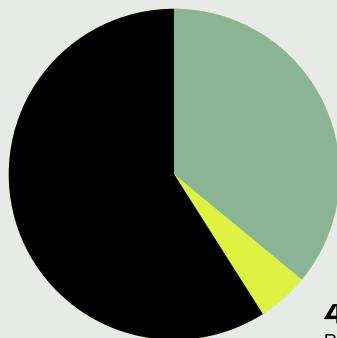
Oczywiście badanie, mimo że przeprowadzane było we wrocławskich scenach, obejmowało nie tylko mieszkańców i mieszkanki Wrocławia. 1375 osób uczestniczących w badaniu wskazało na swoje miejsce zamieszkania teren miasta. Natomiast 793 osoby zaznaczyły w pytaniu o miejsce zamieszkania - poza nim. Wśród osób, które dotarły do teatrów spoza stolicy województwa, niemal co trzecia mieszka na Dolnym Śląsku, a 1 na 25 osób mieszka poza Polską.

Wykres 21. Miejsce zamieszkania osób spoza Wrocławia, które wzięły udział w badaniu sondażowym.
Źródło: opracowanie własne.

Gdzie mieszka widownia spoza Wrocławia?

63%

W województwie
dolnośląskim/
poza Wrocławiem

36%

Inne województwo
w Polsce

4%

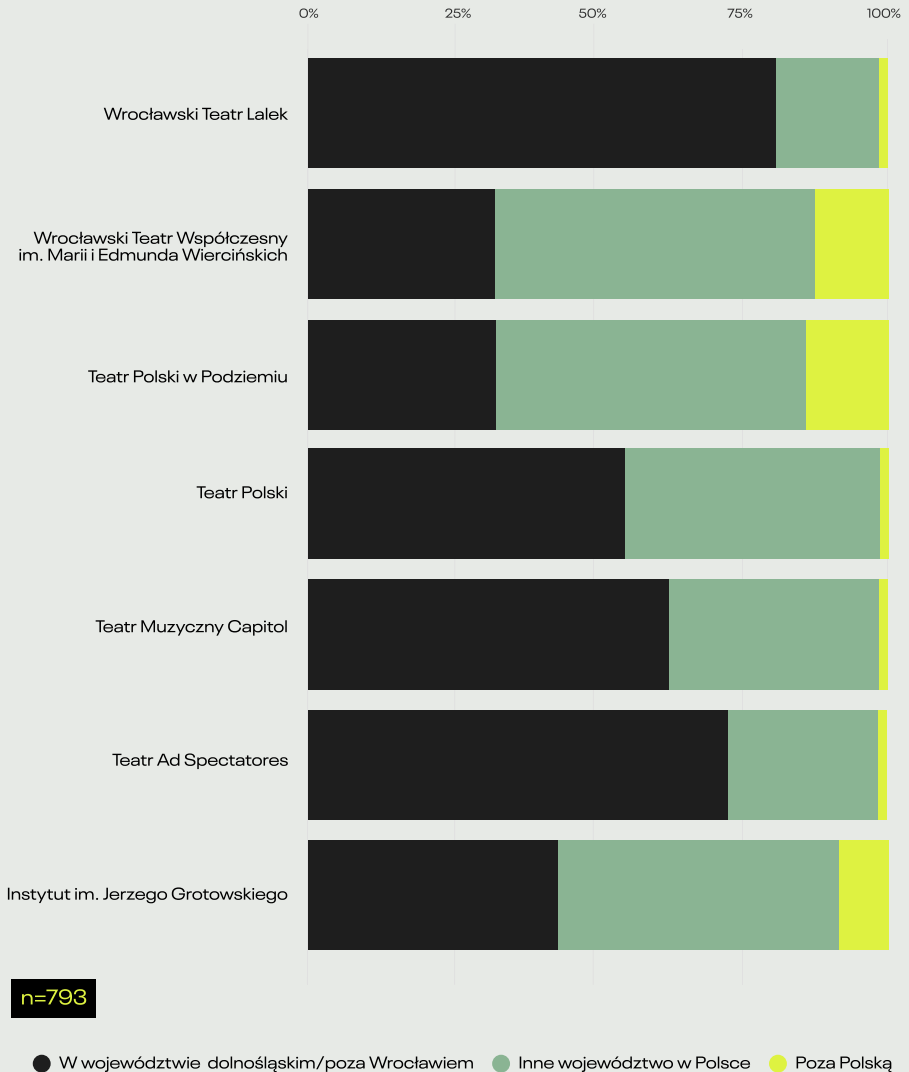
Poza Polską

n=793

Widoczne są duże różnice w widowni poszczególnych teatrów, wskazujące w pewnym stopniu na specyfikę poszczególnych scen. Wrocławski Teatr Lalek jest miejscem, do którego podróże nie mogą być zbyt odległe (najwyższy odsetek widowni z województwa dolnośląskiego). Do teatrów przyciągających największy odsetek widowni spoza Polski należą Instytut im. Jerzego Grotowskiego, Teatr Polski w Podziemiu oraz Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmunda Wiercińskich. W tych trzech przypadkach również najniższy jest odsetek widowni z województwa dolnośląskiego.

Miejsce zamieszkania widzów spoza Wrocławia z podziałem na teatry

Wykres 22. Miejsce zamieszkania
osób spoza Wrocławia, które wzięły
udział w badaniu sondażowym
z podziałem na teatry.
Źródło: opracowanie własne.

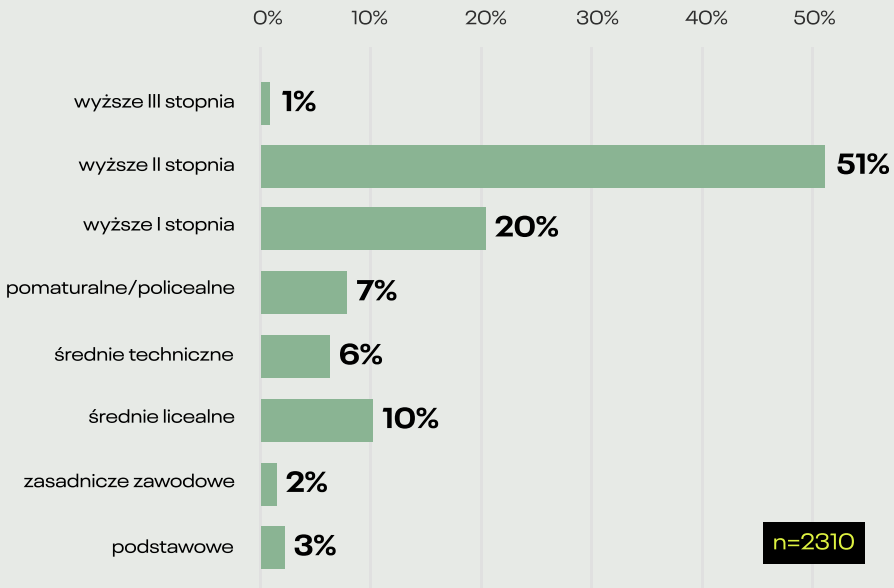
Jakie jest wykształcenie osób odwiedzających teatry?

Niekwestionowanymi liderami i liderkami wśród widzów są osoby z wyższym wykształceniem. Uwzględniając wszystkie stopnie edukacji wyższej, stanowiły one 72% odpowiadających na pytania. Nieco ponad połowa to osoby z ukończonym II stopniem edukacji wyższej, a co piąta osoba zakończyła (na razie) edukację na poziomie licencjackim.

Wykres 23. Wykształcenie (ostatni ukończony poziom edukacji formalnej) osób uczestniczących w badaniu sondażowym.

Źródło: opracowanie własne.

Wykształcenie widzów

Udział osób z poszczególnych grup w widowni teatrów jest zróżnicowany, chociaż w większości przypadków odpowiada ogólnemu rozkładowi. Najbardziej egalitarną grupą były osoby biorące udział w badaniu w Teatrze Polskim. Należy jednak analizować ten wynik z pewną ostrożnością.

Tabela 4. Wykształcenie (ostatni ukończony poziom edukacji formalnej) osób uczestniczących w badaniu sondażowym, z podziałem na teatry.

Źródło: opracowanie własne.

Wykształcenie osób odpowiadających z podziałem na poszczególne teatry

	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie licealne	średnie techniczne	ponaturalne/ policealne	wyższe I stopnia	wyższe II stopnia	wyższe III stopnia	liczebność
Instytut im. Jerzego Grotowskiego	3.0%	1.5%	9.8%	3.4%	7.9%	24.1%	49.6%	0.8%	657
Teatr Ad Spectatores	3.4%	2.4%	7.2%	7.5%	4.6%	21.2%	53.5%	0.2%	419
Teatr Muzyczny Capitol	3.1%	2.5%	9.2%	7.7%	6.3%	17.7%	53.6%	0.0%	318
Teatr Polski	0.4%	0.9%	20.2%	9.4%	12.1%	22.0%	30.5%	4.5%	284
Teatr Polski w Podziemi	0.7%	0.0%	13.1%	4.3%	10.5%	17.4%	53.4%	0.7%	274
Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmunda Wiercińskich	1.7%	1.7%	9.9%	5.2%	8.1%	22.7%	47.7%	2.9%	228
Wrocławski Teatr Lalek	4.7%	1.1%	4.7%	3.6%	5.8%	21.6%	58.6%	0.0%	177

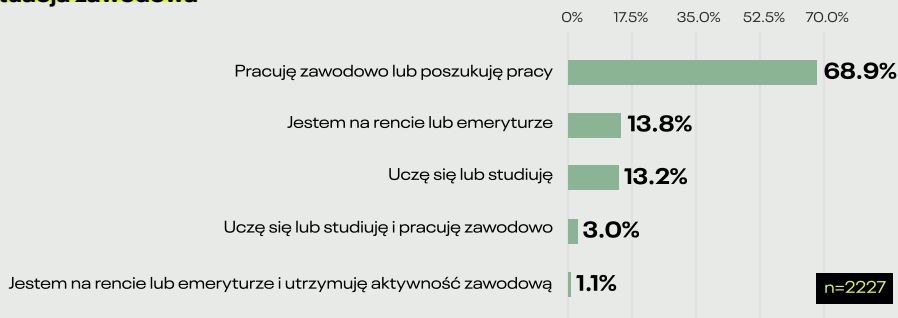
n=2310

Jaka jest aktualna sytuacja zawodowa osób odwiedzających teatry?

Ponad 2/3 odpowiadających to osoby aktywne zawodowo (pracujące, lub poszukujące pracy). Niemal 15% stanowią osoby na emeryturze lub rencie (w tym te nadal pracujące). Osoby studiujące stanowiły 16,2% odpowiadających. Było ich zatem w badaniu nieco więcej niż emerytów.

Wykres 24. Aktywność zawodowa/ sytuacja na rynku pracy osób uczestniczących w badaniu sondażowym, z podziałem na teatry. Źródło: opracowanie własne.

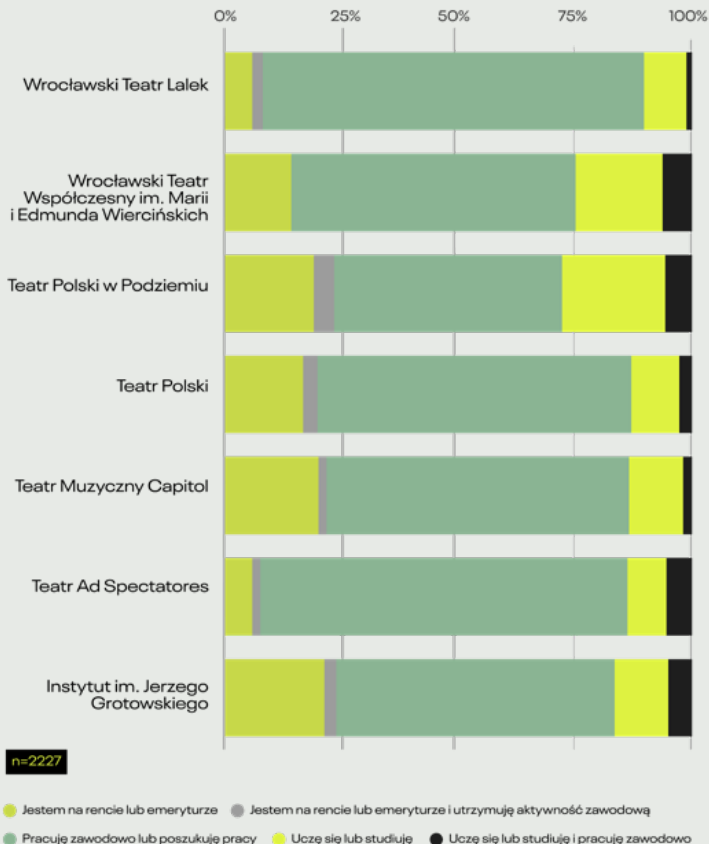
Sytuacja zawodowa

Analogicznie do pytania o wiek, najwięcej osób nieaktywnych zawodowo (lub będących na rencie lub emeryturze, ale pracujących) odpowiedziało na pytania w Instytucie im. Jerzego Grotowskiego. Studenci najliczniej odpowiadali w Teatrze Polskim w Podziemiu oraz we Wrocławskim Teatrze Współczesnym im. Marii i Edmunda Wiercińskich. Biorąc pod uwagę aktywność zawodową, osoby pracujące najliczniej odwiedzały Teatr Ad Spectatores oraz Wrocławski Teatr Lalek. Pod tym kątem, Teatr Polski oraz Capitol były najbliższe średniej dla wszystkich badanych.

Wykres 25. Aktywność zawodowa/sytuacja na rynku pracy osób uczestniczących w badaniu sondażowym, z podziałem na teatry.
Źródło: opracowanie własne.

Aktywność zawodowa widzów w poszczególnych teatrach

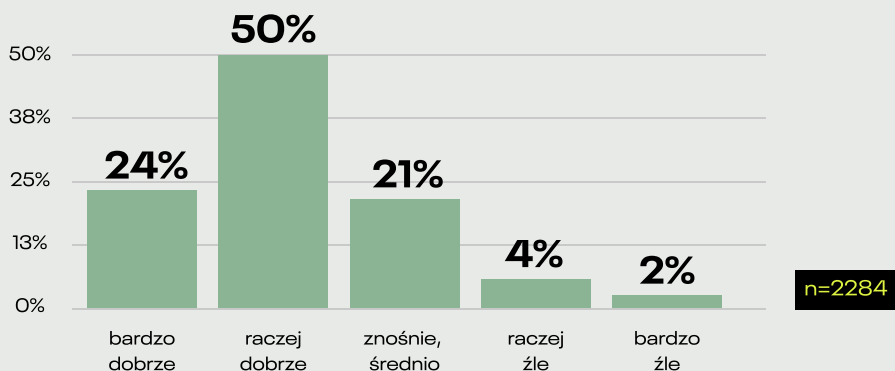
Jak jest sytuacja materialna i społeczna widzów teatralnej?

Poprosiliśmy uczestniczące w badaniu osoby o ocenę swojej sytuacji materialnej, a de facto poziomu satysfakcji. Połowa odpowiedzi była umiarkowanie pozytywna, ¼ osób oceniła sytuację bardzo dobrze. W całej badanej populacji zaledwie 6% oceniło sytuację negatywnie.

Wykres 26. Samoocena sytuacji materialnej osób uczestniczących w badaniu sondażowym.

Źródło: opracowanie własne.

Ocena własnej sytuacji materialnej

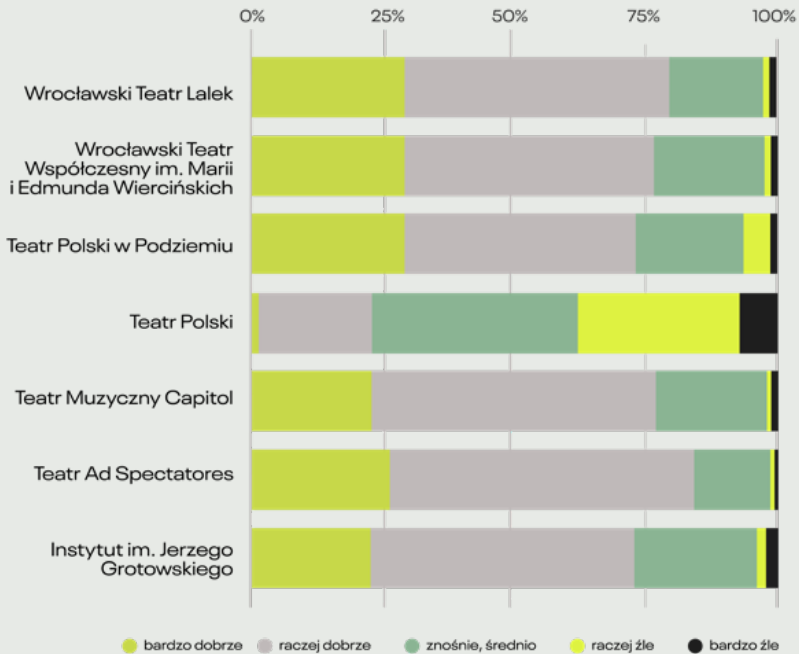

Odpowiedzi niemal we wszystkich teatrach odzwierciedlały średnie wyniki. Nieznaczny wzrost odpowiedzi neutralnych odnotowaliśmy w Teatrze Polskim w Podziemiu oraz w Instytucie im. Jerzego Grotowskiego. Osobnym przypadkiem jest w tym zakresie Teatr Polski we Wrocławiu, w którym dominowały odpowiedzi neutralne i raczej negatywne. Niemal nieobecne były odpowiedzi bardzo pozytywne, a także najniższy był udział ocen zdecydowanie negatywnych.

Kwestia ta rekomendowana jest do dalszych badań, ze szczególnym uwzględnieniem metodologii zbierania danych i analizy spektakli (oraz grup odpowiadających na pytania)

Wykres 27. Samoocena sytuacji materialnej osób uczestniczących w badaniu sondażowym, z podziałem na teatry.
Źródło: opracowanie własne.

Ocena własnej sytuacji materialnej z podziałem na teatry

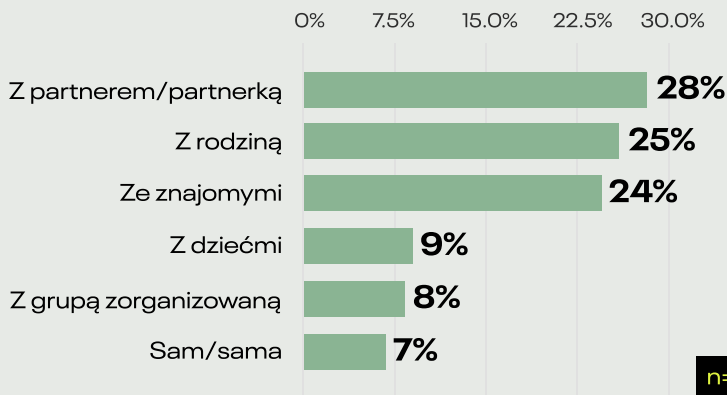
W wynikach badania dostrzegamy dominację „wizyty w teatrze” jako zaplanowanej sytuacji towarzyskiej. 3/4 odpowiadających wskazało, że w teatrze znalazło się z partnerem/partnerką, rodziną lub znajomymi.

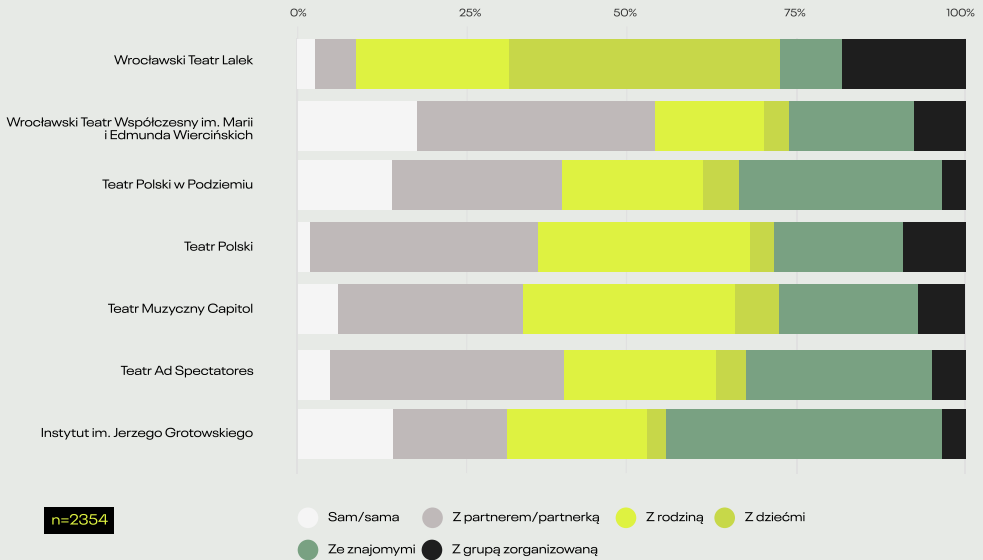
Na poziomie szczegółowej analizy w poszczególnych teatrach, rozkład wyników nie jest już tak jednoznaczny. W oczywisty sposób Wrocławski Teatr Lalek zgromadził najwyższy odsetek odpowiedzi osób przychodzących do teatru z dziećmi, rodziną i wśród grup zorganizowanych. Dominuje tu wzorec odwiedzin w grupie szkolnej lub przychodzących „dla kogoś”. Teatrami, w których bywa się samemu są Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmunda Wiercińskich (choć w tym równie chętnie z partnerem/partnerką), Teatr Polski w Podziemiu oraz Instytut im. Jerzego Grotowskiego. Te dwa ostatnie to także sceny, w których relatywnie częściej przychodzi się ze znajomymi. Teatr Polski we Wrocławiu i Teatr Ad Spectatores są zaś miejscami, gdzie częściej bywa się z partnerem/partnerką. Odwiedziny w Teatrze Muzycznym Capitol i Teatrze Polskim we Wrocławiu to również okazja do wizyt z rodziną.

Wykres 28. Deklaracje dotyczące towarzystwa, w jakim na spektakle przychodzi osoby uczestniczące w badaniu sondażowym. Źródło: opracowanie własne.

Praktyka towarzyska w przychodzeniu do teatru

Praktyka towarzyska w przychodzeniu do teatru

Skąd widownia teatralna czerpie wiedzę o wydarzeniu?

Ostatnim istotnym wątkiem, który portretuje widownię wrocławskich teatrów jesienią 2024 roku, są źródła wiedzy o wydarzeniu teatralnym. Znaleźliśmy tutaj uzupełnienie odpowiedzi dotyczących towarzystwa, w jakim ankietowani i ankietowane pojawiają się w teatrach. Najczęściej wskazywanymi źródłami informacji (i inspiracji do pójścia do teatru) pozostają znajomi i rodzina.

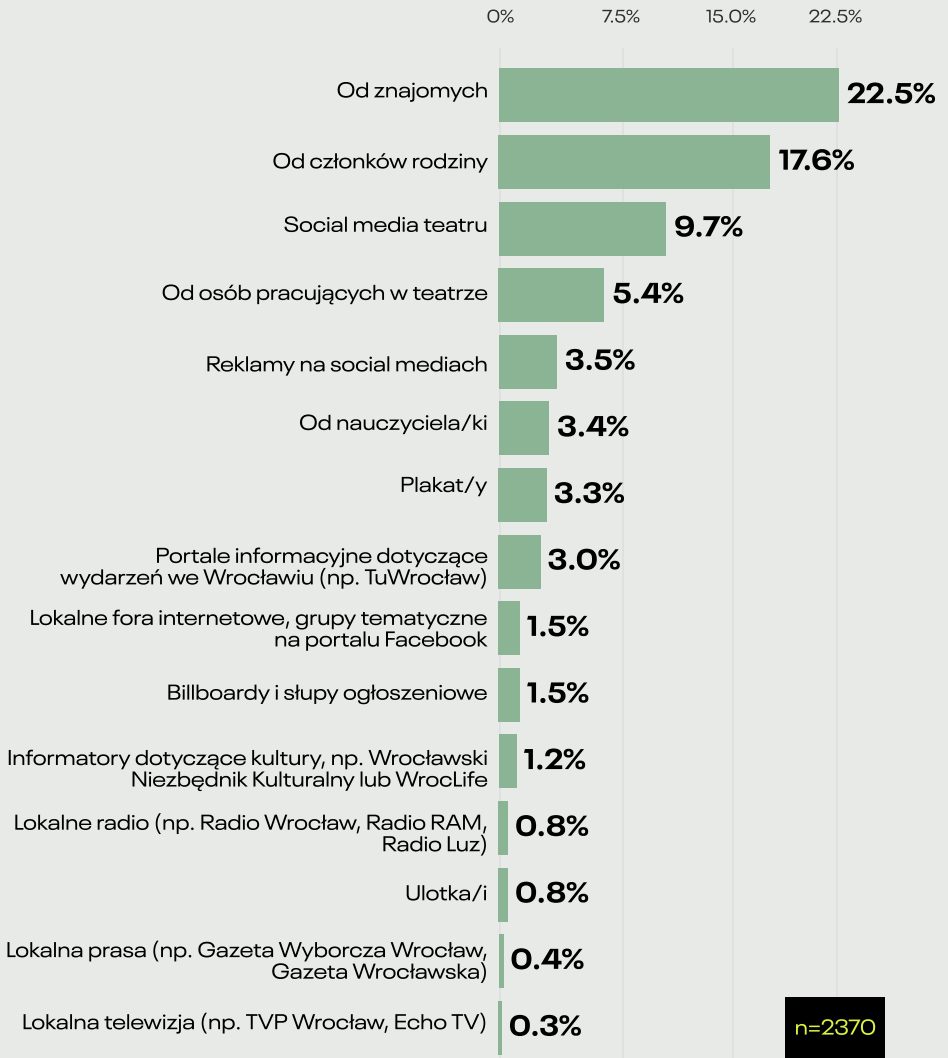
Istotny kanał stanowiły social media teatru (niemal 10% osób wskazało je jako istotne źródło). Możemy jednak domniemywać, że w praktyce użytkowania social mediów, nie zawsze jesteśmy w stanie rozróżnić, czy informacja pochodziła z płatnych reklam (3,5% wskazań), czy też była organiczną treścią przygotowaną i dystrybuowaną przez instytucję.

Marginalne znaczenie mają media tradycyjne oraz klasyczne formy reklamy w przestrzeni publicznej.

Wykres 29. Deklaracje dotyczące towarzystwa, w jakim na spektakle przychodzą teatralnych wśród osób uczestniczących w badaniu sondażowym, z podziałem na teatry.
Źródło: opracowanie własne.

Źródła informacji o wydarzeniu

Wykres 30. Źródła czerpania informacji o wydarzeniach/spektaklach teatralnych wśród osób uczestniczących badaniu sondażowym tworzącym wybrany spektaklom.
Źródło: opracowanie własne.

Perspektywa zespołów teatralnych

Istotnym elementem badania było uzupełnienie obrazu widowni perspektywą osób pracujących w teatrach (dyrektorów i dyrektorek oraz przedstawicieli i przedstawicielek zespołów promocji, obsługi widowni, a niekiedy także osób odpowiedzialnych za edukację). To, co wydało nam się szczególnie istotne do zreferowania w perspektywie celów raportu, to m. in. kwestie związane z krajobrazem wrocławskiego życia teatralnego, kwestia starań o pozyskanie widowni, ale przede wszystkim – i wynika to z kontekstu badań ilościowych oraz głosów przedstawicieli i przedstawicielek środowiska – kwestia misji i znaczenia programu dla budowania oferty teatralnej w mieście.

Wszystkie te wątki wymagają zdecydowanie dalszego pogłębienia w badaniach i analizach zebranego materiału. Konieczna jest także dyskusja i publiczna refleksja dotycząca wizji polityki kulturalnej miasta. W tej części badania uczestniczyły w większości teatry miejskie i wojewódzkie, natomiast rozległość oferty teatralnej, w tym propozycji prywatnych i społecznych wymaga szerszego spojrzenia oraz wspólnego namysłu nad rolą życia teatralnego w polityce kulturalnej, ale także – po prostu – w życiu Wrocławia i Dolnego Śląska.

Poniżej omówione zostały poszczególne wątki pojawiające się w wywiadach wraz z anonimowymi cytatami z rozmów w brzmieniu oryginalnym.

Oferta i krajobraz

Przeprowadzone, uzupełniające obraz ankietowy, badania jakościowe dają dodatkowe spojrzenie na wrocławskie życie teatralne, ale również na badane instytucje i organizacje jako element pewnego systemu. W opiniach naszych rozmówców i rozmówczyń, jest to system wewnętrznie zróżnicowany i w przeważającej mierze komplementarny.

(...) jest kilka teatrów w tym mieście, które w jakiś sposób się dopełniają, bo rzeczywiście jesteśmy bardzo różni. Każdy z nas ma zupełnie inny repertuar, o innym charakterze. [W6]

Zarówno zespoły teatrów, jak i dyrektorzy i dyrektorki, mają świadomość odrębności programowej i zróżnicowania widowni pomiędzy teatrami samorządowymi (w tym miejskim), a teatrami prywatnymi czy prowadzonymi przez organizacje pozarządowe oraz istotnymi dla obrazu wrocławskiego życia teatralnego inicjatywami oddolnymi (zarówno tymi kreowanymi dla zysku, jak i działającymi non-profit).

(...) my też odróżniamy się trochę od tego co jest na rynku, czyli my mamy swoją określoną linię programową. [W3]

Złożoność tego obrazu i tożsamości teatrów przekłada się w oczywisty sposób na relacje z widownią. Istotnej konkurencji nie stanowią zatem inne wrocławskie sceny, ale odmienne formy spędzania wolnego czasu. Niekiedy powiązane z codziennymi, popularnymi mediami takimi jak telewizja czy platformy streamingowe, ale również z innymi obszarami kultury czy formami rozrywki mogącej uchodzić za ambitną, choć mniej angażującą w odbiorze.

Trudno powiedzieć, kto nie jest istotny, ponieważ wszystko zależy jednak od oczekiwań widzów. Oni wybierają, oni ustalają, co jest istotne, a co nie jest istotne. (...) Natomiast są instytucje, które mają większy zasięg, szerszy zasięg, docierają do większej liczby ludzi, jak instytucje muzyczne. Bo wiadomo, że zawsze ta widownia jest większa, bo wydaje się, że muzyka jest taką formą kultury bardziej uniwersalną. Czyli NFM i Opera. Myślę, że to jest istotne (...). [W6]

Nasi rozmówcy i rozmówczynie nie tylko wyrażali przemyślenia dotyczące współpracy lub uzupełniania się instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form życia teatralnego, ale dodawali także uwagi odnoszące się do szerszej wizji polityki kulturalnej. W perspektywie historycznej podkreślono znaczenie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury, którą Wrocław posiadał w 2016 roku, dla rozwoju miejskich instytucji (i stopniowego wypalania się uwolnionej wówczas energii). Aktualnie przekłada się to na widoczny trend „uspołecznienia kultury”, polegający na włączaniu mieszkańców i mieszkankę w tworzenie i wykorzystanie efektów działań kulturalnych. Zjawisko to ma jednak nieco ambiwalentny charakter, ponieważ musi być pogodzone z podkreślanymi zadaniami programowymi.

My mamy własne zadania, budujemy pewien repertuar, prowadzimy szereg działań warsztatowych i w przypadku inicjatyw właśnie z tych środowisk [organizacji pozarządowych prowadzących działania teatralne] czasami jest trudno to wszystko pogodzić. Myślenie na przyszłość jest takie, żeby stwarzać lokalne możliwości dla tych, ogólnie mówiąc NGO-sów, żeby było gdzieś miejsce [na ich działalność]. [W3]

„Walka o widownię”

Obraz ekosystemu kultury wydaje się obrazem wewnętrznym spójnym i różnorodnym, z rezerwą i możliwością uwalniania dalszego potencjału (nowe podmioty, nowe środowiska). W obliczu tego jednak wyzwaniem jest docieranie do widowni nieobecnej. Na tle wspomnianego zaangażowania w tworzenie programu i działania instytucji, ważne pozostaje zgranie i solidarność zespołów teatralnych. Niekiedy przybiera to charakter „walki o widownię”. Podkreślamy jednak, że nie jest to walka pomiędzy teatrami, a starania o poszerzenie oraz przyciągnięcie nowych środowisk.

To znaczy ja to najbardziej widzę z takiej perspektywy: mamy jakiś spektakl i brakuje mi widzów na tym spektaklu i walczymy o to, żeby gdzieś zdobyć tego widza, a tutaj dzwonimy, a tu jakąś ofertę wysyłamy. Dla mnie ważne jest, że wtedy w tą pracę angażuje się ja i cały mój zespół i o to wszyscy razem walczymy. [W5]

To poszukiwanie nowych widzów i widzek jest ważne nie tylko w perspektywie „nowych grup odbiorców i odbiorczyń”, ale także rozszerzania istniejącego wzorca uczestnictwa w życiu teatralnym, na osoby ze środowisk już obecnych w teatrze. Rozmówcy i rozmówczynie postrzegali widownię jako zróżnicowaną, świadomą i poszukującą zarówno rozrywki, jak i wartości kulturalnych. Doceniają lojalność swojej publiczności, ale zauważają potrzebę dotarcia do nowych osób i rozszerzania widowni między innymi w grupach „typowych dla swojego teatru”.

Mam wrażenie, że to jest właśnie jakaś taka zamknięta grupa. Oni się tu pojawiają, wracają. Chciałoby się, żeby więcej ludzi, (...) Więcej pojedynczych, konkretnych osób. Tak, że ta nasza konkretna widownia jakby się składa jeszcze z jakiegoś większego kręgu ludzi. [W7]

W oczywisty sposób widownię wrocławskich scen tworzą nie tylko wrocławianki i wrocławianie. Świadomość tego jest obecna wśród wszystkich osób z którymi rozmawialiśmy. Jedynie teatry o profilu skierowanym do młodszej widowni wskazywały, że z oczywistych względów ich widownia (choć

nie jest to żelazną regułą) rzadziej mieszka z daleka od miasta. W większości przypadków prawdziwe jest jednak stwierdzenie jednej z informaterek:

(...) pracujemy i z widownią z całego Dolnego Śląska, ale też dużo szerzej. Przyjeżdżają do nas widzowie i z Wielkopolski, i z opolskiego, z Górnego Śląska. [W2]

Misja

Zgodnie z wcześniej przytaczanymi uwagami, kluczowym elementem pracy teatralnej pozostaje realizacja wizji programowej. To ona jest emanacją misji, jaką zdaniem naszych rozmówców(-czyń) realizują ich instytucje, a pod tym względem w większości rozmów dominowało przekonanie o istotnej roli edukacyjnej i wychowawczej. Podkreślane jednak jest zawsze to, że punktem wyjścia do pracy edukacyjnej z widownią zawsze powinien pozostawać spektakl (a zatem właśnie wizja programowa):

(...) podstawowym naszym zadaniem jest edukowanie. Edukowanie teatralne. Choć oczywiście my tych działań takich stricte edukacyjnych poza spektaklami mamy niewiele, ale wydaje nam się, że same spektakle edukują. [W1]

Oczywiście osoby pracujące w teatrach dostrzegają różne aspekty i wyzwania realizacji programu i misji. Priorytetem pozostaje jednak dobro widza:

(...) my też mamy misję w stosunku do tych dzieciaków i wtedy nie zawsze rachunek ekonomiczny jest najważniejszy w tym wszystkim. [W3]

Kwestia ekonomiczna, wiążąca się także z popularnością teatru czy konkretnego spektaklu, ma również odzwierciedlenie w doborze repertuaru. W świetle troski o utrzymanie misyjności, wzrasta znaczenie wymiaru edukacyjnego, ale także bezpośredniego zainteresowania i opieki nad pojedynczymi osobami zasiadającymi na widowni. Oczywistym elementem teatru jest także możliwość wywołania pewnego dyskomfortu. Z jednej strony jest to część spotkania teatralnego, z drugiej odpowiedzialne zadanie dla zespołu teatru.

Nasza misja polega na tym, żeby (...) teatr (...) widzom przybliżyć i odczarować niepokoje, które może budzić. (...) uważam, że ten obraz kultury we Wrocławiu jest naprawdę niezły. Bo jest po prostu bardzo różnorodny. (...) niezwykle istotna jest u nas też działalność edukacyjna. Żeby odczarować też, żeby dać wsparcie nauczycielkom i nauczycielom, bo myślę, że też mają swoje na głowie i nie mają lekko w tej sytuacji. [W6]

Różnorodność wrocławskiej oferty teatralnej daje także szansę na tym polu. Misje poszczególnych teatrów uzupełniają się, a ich programy dają możliwość odnalezienia się widzowi o różnych potrzebach.

(...) uważam, że to jest po prostu, absolutnie [konieczne] - wprowadzenie młodego człowieka do odbioru przyszłości w teatru dramatycznym. (...) to jest naszym zadaniem, żeby naprawdę tych ludzi wprowadzać też do rozumienia tego już trochę nowego teatru. Kropka! [W4]

Zebranie tych wątków może nas doprowadzić do dosyć klarowanego obrazu misji wrocławskich teatrów, których działalność służyć ma sześciu celom:

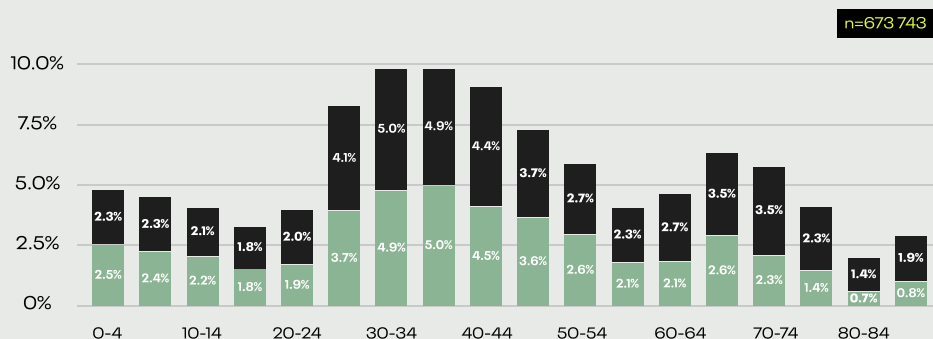
- > edukacji i wychowaniu młodych widzów i widzów,
- > promocji współczesnej dramaturgii,
- > pobudzaniu do refleksji nad ważnymi tematami społecznymi,
- > budowaniu wrażliwości i empatii,
- > tworzeniu przestrzeni spotkania i dialogu między widzami a sztuką (w tym spotkania, które nie zawsze może być komfortowe dla widzów, ale zawsze musi pozostawać bezpieczne),
- > angażowaniu w ważne społeczne i obywatelskie tematy.

Kogo jeszcze nie ma we wrocławskich teatrach?

Pytanie postawione w tytule badania pozostaje niezmiernie trudne. Przeprowadzone przez nas ankiety sugerują prostą odpowiedź: we wrocławskich teatrach znaleźć możemy wszystkie grupy wiekowe, osoby o różnym statusie rodzinnym czy majątkowym. Oczywiście odpowiedź ta nie oddaje natury i prawdziwego charakteru wrocławskiej widowni, ale też przeprowadzone badanie nie miało charakteru pełnej reprezentatywności. Jego eksploracyjny charakter pozwala nam jednak na sformułowanie kilku tez, które powinny pomóc w projektowaniu pogłębionych studiów nad wrocławską widownią teatralną.

Wykres 31. Podział ludności Wrocławia według płci i grup wiekowych. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS wg. stanu ludności na 31 grudnia 2023 r.

Mieszkańcy i mieszkanki Wrocławia wg wieku i płci – dane GUS

Przyjrzyjmy się najpierw strukturze wiekowej miasta. We Wrocławiu (na koniec 2023 roku) mieszkało według Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, trochę ponad 670 tysięcy osób. Jak wiemy z wyników badania sondażowego w teatrach, 63% odpowiadających stanowiły osoby mieszkające we Wrocławiu. Widoczne jest więc, że nie brakuje we wrocławskich teatrach innych mieszkańców i mieszkank województwa (choć to zależy także od poszczególnych scen).

Rozkład wieku osób biorących udział w badaniu, w jego części dotyczącej widowiska w wieku około emerytalnym kierował się jednostajnie w dół. Widoczny wyżej wykres, pokazujący wiek ogółu mieszkańców i mieszkank miasta, wskazuje na to, że niemal 12% z nich to osoby między 65 a 74 rokiem życia. I jest ich więcej niż ludzi młodszych o 10 lat. Wydaje się, że to pierwsza z grup, której reprezentacja nie jest tak liczna, jak mogłaby być. **Potrzebne jest więc dalsze zbadanie praktyk teatralnych młodych emerytów i osób w wieku przedemerytalnym. Widoczna jest tu pewna „rezerwa aktywności”, która była także dostrzegalna wśród osób uczestniczących w badaniu CAWI (por. Wykres 2).**

Warsztaty grupowe z pracownikami i pracownicami teatrów, a także wywiady indywidualne wskazywały na **niską aktywność teatralną studentów i studentek**. Osoby w wieku studenckim (dla zgodności z danymi GUS uznajemy tu grupę między 20 a 24 rokiem życia) stanowią 3,9% mieszkańców i mieszanek miasta. Wśród uczestniczących w badaniu w bliskiej dla tego przedziału grupie (18-25 lat) mieściło się niemal 15% odpowiadających. Nawet po założeniu istotnej liczby 18, 19 i 25 latków w badaniu, można zakładać, że wbrew intuicji, grupa studencka stanowi dosyć aktywną część widowni (w odniesieniu do ich ogólnego udziału w populacji miasta). Oczywiście kwestia ta wymaga dalszych analiz na reprezentatywnej próbie i odniesienia do danych urodzeń dla poszczególnych roczników w celu zapewnienia pełnej porównywalności. Podkreślamy także, że w tej grupie wiekowej dane dotyczące ewidencji ludności oparte na meldunkach mogą nie do końca oddawać stan faktyczny.

W większości teatrów grupą, której „nie ma” są zgodnie z przewidywaniami mężczyźni w wieku produkcyjnym. W niektórych teatrach (jak we Wrocławskim Teatrze Lalek), pozostają oni niemal nieobecni.

Dla części teatrów nieobecne są także osoby spoza granic kraju.

Najważniejsze ustalenia

Podsumowując zebrane wyniki warto odnieść się do partykuły zawartej w głównym pytaniu: kogo **jeszcze** nie ma? Wywiady, które przeprowadziliśmy jako uzupełnienie badań ankietowych, wskazały jedną zasadniczą prawidłowość. **Wszystkie teatry określały swoją misję przede wszystkim w odniesieniu do kwestii edukacyjnych i wychowawczych w stosunku do swojej widowni.** W przypadku teatrów z ofertą dla dzieci i młodzieży pojawiał się wątek „sztafety pokoleń” i przygotowywania widowni na „dorosłe sceny”. W przypadku teatrów oferujących więcej tytułów o lekkim i rozrywkowym charakterze, nasi rozmówcy i rozmówczynie odnosili się do „zachęcania” i „zaciekawiania” widowni, dla której dostępna pozostaje także trudniejsza oferta. Wskazywali także na konieczność konfrontowania widowni z trudnymi tematami jako drogi do przygotowywania ludzi do życia w świecie z innymi. To, co łączyło wszystkie odpowiedzi, to **skupienie się na programie i wizji artystycznej, która jest najważniejszym aspektem działania teatru.** Wracając więc do kwestii, „czy osób w teatrze przybędzie, i które to będą osoby?”, wydaje się, że odpowiedź pozostaje nieco poza bezpośrednimi działaniami zespołów promocji, komunikacji, edukacji czy rozwoju

widowni. Jest ona bowiem bliska stwierdzeniu, że we wrocławskich teatrach nie znalazły się jeszcze te osoby, których same teatry nie wychowały.

Sledząc odpowiedzi dotyczące życia teatralnego, źródeł informacji o spektaklach, dyskusji i krytyki, czy wreszcie bezpośredniej promocji wydarzeń teatralnych, zobaczyliśmy wiele trudności naturalnych dla współczesnej kultury. To zmiana języka jakim opisujemy zjawiska społeczne i kulturalne (a właściwie języków jakimi posługuje się każdy i każda z nas), kanałów komunikacji i wzorców skupiania uwagi.

Musimy więc podjąć dialog, aby „jeszcze” przeszło w „już”. Nie jest to zadanie jedynie dla teatrów, a dla całego spektrum instytucji kultury, środowisk i również dla władz samorządowych. W centrum tych procesów pozostawać będą jednak twórcy i twórczynie, którzy mają decydujący wpływ na program teatrów, a więc na komentarz do współczesnego świata, który otrzymać może widownia. Czy przynosi to „katharsis”, czy estetyczną ucztę, rozrywkę i wypoczynek, czy może jest publicystyką, która pozwoli inaczej spojrzeć na codzienność? Wrocław już dzisiaj oferuje każdą z tych możliwości, a różnice w widowni poszczególnych scen wydają się tutaj najlepszym tego dowodem.

Najważniejsze wnioski z badań:

- > Wśród najaktywniejszych osób mieszkających we Wrocławiu (w ramach badania CAWI), teatr jest drugą najczęściej wybraną formą aktywności kulturalnej (38% wskazań) i ustępuje jedynie o 2 punkty procentowe kinu (40%), a o 5 punktów procentowych wyprzedza wyjścia na koncerty (33%). W tej grupie badanych, kultura jednak zajmuje najważniejsze miejsce w formach spędzania czasu wolnego. Aż 48% z nich wskazuje, że w wolnym czasie sięga po lekturę (książek, gazet lub czasopism – bez względu na ich formę wydania), 40% ogląda filmy, seriale lub telewizję (on-line i tradycyjnie). Zaledwie 1% odpowiadających wskazuje na to, że nie dysponuje czasem wolnym, a 4% wskazuje go jako okazje do „wyspania się”.

- Najliczniejsza grupa odpowiadających (38% w badaniu CAWI) korzysta z aktywności kulturalnych kilka razy w miesiącu, raz w miesiącu robi to 27% odpowiadających, a 13% z nich to najaktywniejsze osoby, deklarujące udział w różnych formach aktywności kulturalnej przynajmniej kilka razy w tygodniu lub częściej. Najwięcej aktywnych (łącznie odpowiedzi „kilka razy w miesiącu” lub „przynajmniej raz w tygodniu”) osób znalazło się w grupach wiekowych 66-75 (70%) i 18-25 (63%).
- 29% odpowiadających aktywnych osób (w ramach CAWI) deklaruje, że niczego nie brakuje w dostępnej dla nich ofercie kulturalnej. Nieznacznie mniejsza część z odpowiadających (26%) wskazuje na niedostatek oferty edukacyjnej dla dorosłych, co kontrastuje z niskim odsetkiem braku oferty dla dzieci (9% odpowiedzi).
- Dla połowy odpowiadających, podstawowymi źródłami informacji o ofercie kulturalnej, są social media oraz strony internetowe prowadzone przez organizatorów. Tradycyjne formy promocji i komunikacji (słupy, plakaty, ulotki) uznawane są za istotne przez znikomy odsetek odpowiadających. Potwierdzają to także dane zebrane podczas sondażu prowadzonego w teatrach oraz doświadczenie naszych rozmówczyń i rozmówców z działań promocji i obsługi widowni.

- Aktualnie najważniejszym źródłem informacji o wydarzeniach teatralnych pozostają relacje towarzyskie i rodzinne. Tradycyjne media oraz kanały komunikacji w przestrzeni publicznej pozostają zmarginalizowane.
- 63% osób uczestniczących w badaniu aktywnej widowni (badanie sondażowe po spektaklach – „wydzieranka”) to osoby mieszkające we Wrocławiu. Udział osób z Wrocławia, województwa dolnośląskiego, innych województw i spoza Polski w grupach z poszczególnych teatrów był istotnie zróżnicowany.
- Udział osób w poszczególnych grupach wiekowych, a co pozostaje z tym związane także o określonej sytuacji zawodowej, również pozostaje związany z charakterem poszczególnych scen.
- Widoczne jest napięcie pomiędzy identyfikowaną przez teatry misją edukowania widowni (przygotowywania do odbioru sztuki i budowania relacji ze światem, przez uczestnictwo w życiu teatralnym), a poszukiwaniem rozrywki i odpoczynku przez część widowni. Rozpoznane nastawienie teatrów, zakładające otwartość na stopniowe poruszanie trudnych tematów, a także wrażliwość zespołów m. in. na wskazywanie właściwego wieku dla widowni jest odpowiedzią na zmiany społeczne, dostrzegane przez osoby pracujące w poszczególnych scenach. Zgodnie z deklaracjami, w centrum uwagi działalności teatrów pozostaje nadal wysokiej jakości program artystyczny, który ma za zadanie łączyć wysoką jakość estetyczną, z aktualnością reagowania na różnorodne zjawiska społeczne (i zmiany w społeczności odbiorców i odbiorczyń).

Komentarze do Raportu

Magda Piekarska

Dziennikarka, reporterka, recenzentka teatralna, selekcjonerka festiwalu Boska Komedia w Krakowie. Publikuje m.in. na łamach „Gazety Wyborczej”, „Notatnika Teatralnego”, portalu teatralny.pl.

Dla mnie jako osoby, która zawodowo zajmuje się teatrem, wyniki badań są zaskakujące i trzeźwiące zarazem. **Okazuje się, że poza moją „bańką” do teatru nie chodzi się raczej w pojedynkę, niewielkie znaczenie ma nazwisko reżysera czy innych realizatorów, a nawet aktorów, recenzje są mniej istotne niż opinie znajomych, a najważniejszy jest temat i gatunek spektaklu** (przy czym zwracam uwagę, że jeśli chodzi o ten drugi element wśród opcji do wyboru zabrakło teatru dramatycznego – bo dramat obyczajowy to jednak coś innego – najczęściej budującego repertuar wrocławskich scen, poza Teatrem Muzycznym Capitol, Operą Wrocławską czy Wrocławskim Teatrem Pantomimy). W dodatku preferencje uczestników i uczestniczek życia teatralnego niekoniecznie idą w zgodzie z ocenami krytyków czy selekcjonerów festiwalu – scena w ostatnim okresie najbardziej w ten sposób doceniona, czyli Wrocławski Teatr Pantomimy, jest stosunkowo rzadko wybierana przez osoby biorące udział w badaniach. Rozdział między najpopularniejszymi wrocławskimi teatrami (Teatr Muzyczny Capitol, Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmund Wiercińskich) a scenami offowymi czy mniejszymi instytucjami (Wrocławski Teatr Pantomimy, Instytut im. Jerzego Grotowskiego) we wskazaniach widzów jest ogromny i nie zawsze daje się wytłumaczyć licz-

bą miejsc, czyli kolokwialnie rzecz ujmując, wypornością konkretnej instytucji. Instytut im. Jerzego Grotowskiego jest wprawdzie w stanie pomieścić niewielkie grupy, ale Wrocławski Teatr Pantomimy czy Teatr Polski w Podziemiu, pokazujące swoje spektakle w Piekarni, dysponują widownią większą niż Wrocławski Teatr Współczesny. Rozmiar tej dysproporcji rodzi szereg pytań i prowokuje do namysłu z szerszej perspektywy miejskiej polityki kulturalnej. Czy możliwe jest budowanie wspólnej strategii promocyjnej dla wrocławskich scen, czy duzi gracze mogą w jakiś sposób wspierać tych mniejszych i na czym takie wsparcie miałyby polegać? To są pytania, na które warto byłoby przy okazji refleksji nad wynikami raportu spróbować odpowiedzieć.

Najbardziej intrygujące są jednak wyniki dotyczące „niepubliczności”, czyli osób, które są zainteresowane uczestnictwem w kulturze, a jednak nie wybierają oferty wrocławskich scen. **Zastanawia, że trzecim ze wskazanych powodów niechodzenia do teatru (po „wybieram inną ofertę” i „ceny biletów są za wysokie”) jest brak dostatecznej informacji o spektaklach. Pojawia się pytanie, jakimi kanałami ta informacja miałyby docierać do zainteresowanych i gdzie są jeszcze luki możliwe do wypełnienia.** Promocja wrocławskich scen jest widoczna zarówno na ulicach, w środkach komunikacji miejskiej, jak i w przestrzeni mediów społecznościowych, nie mówiąc o mediach tradycyjnych. Być może jednak mają znaczenie tzw. uwarunkowania geograficzne, związane z miejscem zamieszkania i trasami przemieszczania się po mieście. Pomijając uwarunkowania związane ze zdalną i hybrydową pracą, sprawiające, że część z osób nie opuszcza na co dzień swoich osiedli i nie zawsze obowiązkowym punktem w codziennym życiu jest centrum miasta, a strategię promocyjne w przestrzeni publicznej właśnie tu się koncentrują. Być może warto też szukać sposobów na złamanie algorytmów mediów społecznościowych, które proponują nam zazwyczaj te piosenki, które już znamy (i które zdążyliśmy polubić), oszczędnie dawkując nowe treści – jeśli ktoś nigdy nie szukał informacji dotyczących życia teatralnego, marna szansa, że one do niego trafią. Być może też działania promocyjne podejmowane przez wrocławskie sceny

w przestrzeni Internetu i tradycyjnych mediów są ukierunkowane raczej na przekonywanie do wizyty w teatrze już przekonanych, a nie na łowienie nowych widzów, tych, dla których wizyta w teatrze będzie oznaczała rodzaj nowego doświadczenia, polegającego również na przełamywaniu wewnętrznych barier i uprzedzeń. Może obok działań obliczonych na promowanie treści i form związanych z kolejnymi produkcjami, sensowna byłaby strategia polegająca na – umownym – przekonywaniu, że „teatr nie gryzie”.

Cały raport jest inspirującym punktem wyjścia do rozmów i pogłębionych badań zarówno wrocławskiej publiczności teatralnej, jak i grupy nie-widzów, którzy jakkolwiek zainteresowani uczestniczeniem w kulturze, teatry omijają. To cenny materiał przede wszystkim dla samych teatrów, z ich działaniami promocji na czele, ale też dla osób zajmujących się pedagogiką teatru czy programowaniem instytucji, a także komunikowaniem propozycji repertuarowych, opowiadaniem o nich potencjalnym widzom. To wreszcie potencjał otwarcia szerszej rozmowy w perspektywie polityki kulturalnej i wyrównywania szans między „dużymi” a „małymi” graczami na polu wrocławskiej kultury.

Komentarz do Raportu

Katarzyna Kajdanek

Socjolożka miasta, profesorka Uniwersytetu Wrocławskiego. Badaczka procesów społeczno-przestrzennych na obszarach urbanizujących się i już zurbanizowanych. Autorka „Suburbanizacji po polsku” (Nomos 2012), i „Powrotników” (Nomos 2023).

Raport „Kto tu jest, a kogo jeszcze nie ma” dostarcza ciekawych wniosków na temat publiczności wrocławskich teatrów. Badanie pokazuje, że teatr jest drugą najchętniej wybieraną formą aktywności kulturalnej wśród najbardziej aktywnych wrocławian. To dobra wiadomość, pokazująca, że wrocławska scena teatralna przyciąga i angażuje widownię. Kapitał społeczny i kulturowy młodych dorosłych manifestuje się w zaskakujący sposób – grupa wiekowa 18-25 lat, głównie studenci i studentki, stanowi 15% badanej publiczności, znacząco przekraczając ich reprezentację w populacji miasta. **To wymaga rewizji potocznych narracji o niskim zaangażowaniu młodzieży akademickiej w życie teatralne i wskazuje na istnienie nierozpoznanych mechanizmów transmisji kapitału kulturowego.**

Ciekawe są dane dotyczące źródeł informacji o wydarzeniach. Niezwykle znacząca jest rola nieformalnych sieci komunikacji w polu teatralnym – dominacja marketingu szeptanego nad tradycyjnymi kanałami promocji świadczy o wysokim poziomie kapitału społecznego wśród publiczności teatralnej i wskazuje na potrzebę redefinicji strategii komunikacyjnych instytucji kultury. **Te wnioski warto wziąć pod uwagę planując komunikację z widzami, która powinna w większym stopniu uwzględniać rekomendacje płynące z najbliższego otoczenia społecznego.**

Ważna obserwacja dotyczy tego, że widownia różni się istotnie między teatrami – zarówno pod względem wieku, statusu zawodowego jak i miejsca zamieszkania. Raport zwraca uwagę na potencjał dotarcia do nowych grup, m.in. „młodych emerytów” i mężczyzn w wieku produkcyjnym. Ich niedoreprezentowanie wymaga systemowej interwencji, uwzględniającej specyfikę ich habitusów i praktyk kulturowych. **Te wątki raportu dowodzą, jak zróżnicowane są potrzeby i oczekiwania odbiorców, oraz że wyłącznie różnorodna oferta teatralna może na te potrzeby odpowiedzieć.**

Wnioski z badań mogą posłużyć do zaprojektowania rozwiązań wspierających rozwój środowiska teatralnego. Potrzebne wydają się m.in.:

- > mechanizmy ułatwiające dotarcie z informacją o ofercie do nowych grup odbiorców i odbiorczyń, w tym osób starszych (ambasadorzy w podobnym wieku; specjalnie udogodnienia; współpraca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, klubami seniorów),
- > programy edukacyjne przygotowujące do ambitniejszego repertuaru,
- > wsparcie dla innowacyjnych form prezentacji teatralnych, łączących misję z atrakcyjnością,
- > implementacja systemów wspierających nieformalne sieci rekomendacji (korzystne ceny na wyjść ze znajomymi, eventy dla rodzin i znajomych),
- > stworzenie zintegrowanej platformy informacyjnej dla wszystkich podmiotów teatralnych (Niezbędnik Kulturalny dla teatrów?).

Kluczowy wydaje się wniosek dotyczący misji teatrów, opartej na edukacji widowni i reagowaniu poprzez program artystyczny na aktualne zjawiska społeczne. To ważne wyzwanie w obliczu zauważalnego napięcia między tą misją a poszukiwaniem przez część widzów głównie rozrywki i odpoczynku. Istotne jest tworzenie rozwiązań, które bazują na realnych praktykach widzów, ułatwiają i nagradzają dzielenie się pozytywnymi doświadczeniami z teatru.

Załącznik do Raportu

Ankieta-wydzieranka, wzór narzędzia do sondażu przeprowadzanego we Wrocławskim Teatrze Współczesnym im. Marii i Zygmunta Wiercińskich, arkusz 1

START

w każdym okienku przedzrzyj kartkę w miejscu właściwej dla siebie odpowiedzi

Płeć:

- ..... kobieta
- ..... męczyzna
- ..... inna płeć
- ..... nie chcę odpowiadać na to pytanie

Wiek:

- ..... poniżej 18 lat
- ..... 18-25 lat
- ..... 26-35 lat
- ..... 36-45 lat
- ..... 46-55 lat
- ..... 56-65 lat
- ..... 66-75 lat
- ..... powyżej 75 lat

Jakie jest Twoje wykształcenie?

- ..... podstawowe
- ..... zasadnicze zawodowe
- ..... średnie licealne
- ..... średnie techniczne
- ..... pomaturalne /policjalne
- ..... wyższe I stopnia
- ..... wyższe II stopnia

Aktualna sytuacja

Ważne zastrzeżenie: wiesz przed odpowiedzią, że nie odpowiesz na pytanie, jeśli nie dotyczy Ciebie?

- ..... uczę się/studiuję
- ..... pracuję zawodowo
- ..... jestem na rencie
- ..... jestem na emeryturze
- ..... poszukuję pracy/zawodowej

Sytuacja materialna gospodarstwa: powodzi mi/nam się...

- ..... bardzo dobrze
- ..... raczej dobrze
- ..... znośnie, średnio
- ..... raczej źle
- ..... bardzo źle

Skąd wiesz o wydarzeniu?

- ..... od znajomych
- ..... od członków rodziny
- ..... od nauczyciela/i
- ..... od osób pracujących w teatrze
- ..... strona internetowa teatru
- ..... portale informacyjne dotyczące wydarzeń we Wrocławiu (np. TuWrocław)
- ..... social media teatru
- ..... reklamy na social mediach
- ..... idealne fora internetowe, grupy tematyczne na portalu Facebook
- ..... plakaty
- ..... ulotka/
- ..... bilboardy i słupy ogłoszeniowe
- ..... informaty dotyczące kultury, np. Wrocławski Niezależnik Kulturowy lub Wrocławie
- ..... lokalna prasa (np. Gazeta Wyborcza Wrocław, Gazeta Wrocławka)
- ..... lokalne radio (np. Radio Wrocław, Radio RMF, Radio Luz)
- ..... lokalna telewizja (np. TVP Wrocław, Echo TV)

Kto tu jest, a kogo jeszcze nie ma?

Badania publiczności i niepubliczności wrocławskich scen teatralnych

Z kim jesteś na wydarzeniu?

- ..... sam/sama
- ..... ze znajomymi
- ..... z grupą zorganizowaną
- ..... z partnerem/partnerką
- ..... z rodziną
- ..... z dziećmi

Z oferty którego teatru/sceny także korzystasz?

- ..... Teatr Muzyczny Capitol
- ..... Wrocławski Teatr Lalek
- ..... Instytut im. Jerzego Grotowskiego ze scenami: Teatr na Faktach, Scena ukraińska, Teatr ZAR i inne
- ..... Teatr Polski w Podziemiu
- ..... Wrocławski Teatr Pantomimny im. Henryka Tomaszewskiego
- ..... Opera Wroclawska
- ..... Teatr Polski we Wrocławiu
- ..... Teatr Układ Formalny
- ..... Teatr Ej, Aj
- ..... Teatr Czterech
- ..... Teatr Dialogu
- ..... Teatr Ad Spectatores
- ..... Teatr Na Bruku
- ..... Wrocławski Teatr Komedia
- ..... Teatr Scena Kamienica
- ..... Teatr na Ostrowie
- ..... Teatr Kambak
- ..... Teatr Integracyjny „Eufonium”
- ..... ATM Scena na Bielanych
- ..... Strefa Kultury Wrocław/Impart Centrum

Osiedle zamieszkania

..... Bieńkowice	Otaszyn .....
..... Biskupin-Sępólno-Dąbie-Bartoszewice	Oporów .....
..... Borek	Osobowice-Rędzin .....
..... Brochów	Pawłowice .....
..... Gaj	Pilczyce-Kozanów-Popowice Północne .....
..... Gajowice	Plac Grunwaldzki .....
..... Gądów-Popowice Południowe	Polanowice-Poświętne-Ligota .....
..... Grabiszyn-Grabiszynek	Powstańców Śląskich .....
..... Huby	Pracze Odrzańskie .....
..... Jagodno	Przedmieście Oławskie .....
..... Jerzmanowo-Jarnołtów-Strachowice-Osiniec	Przedmieście Świdnickie .....
..... Karłowice-Różanka	Psie Pole-Zawdawie .....
..... Klecina	Sołtysowice .....
..... Kleczków	Stare Miasto .....
..... Kowale	Strachocin-Swojczyce-Wojnow .....
..... Krzyki-Partynice	Szczepin .....
..... Księżę	Świniary .....
..... Kuźniki	Tarnogaj .....
..... Leśnica	Widawa .....
..... Lipa Piotrowska	Wojszyce .....
..... Maślice	Zacisze-Zalesie-Szczytniki .....
..... Muchobór Mały	Żerniki .....
..... Muchobór Wielki	
..... Nadodrze	
..... Nowy Dwór	
..... Ołbin	

Mieszkam poza Wrocławiem

województwo dolnośląskie .....
/poza Wrocławiem .....
inne województwo w Polsce .....
poza Polską .....

Opracowanie raportu:

Michał Bargielski, Karol Wittels,
Grupa OBSERWATORIUM

Koordinacja badania i redakcja raportu:

Anna Bieliz, Wrocławski Instytut Kultury

Redakcja i korekta raportu:

Aleksandra Poźniak

Opracowanie graficzne:

Wrocławski Instytut Kultury

Partnerami działania były: Grupa Obserwatorium oraz Wrocławski Teatr Współczesny im. Marii i Edmunda Wiercińskich, Teatr Muzyczny Capitol, Wrocławski Teatr Lalek, Instytut im. Jerzego Grotowskiego, Teatr Pantomimy im. Henryka Tomaszewskiego, Teatr Polski we Wrocławiu, Teatr Polski w Podziemiu, Teatr Układ Formalny, Teatr Ad Spectatores.

Publikacja powstała dzięki dofinansowaniu z funduszy Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności: program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju.